

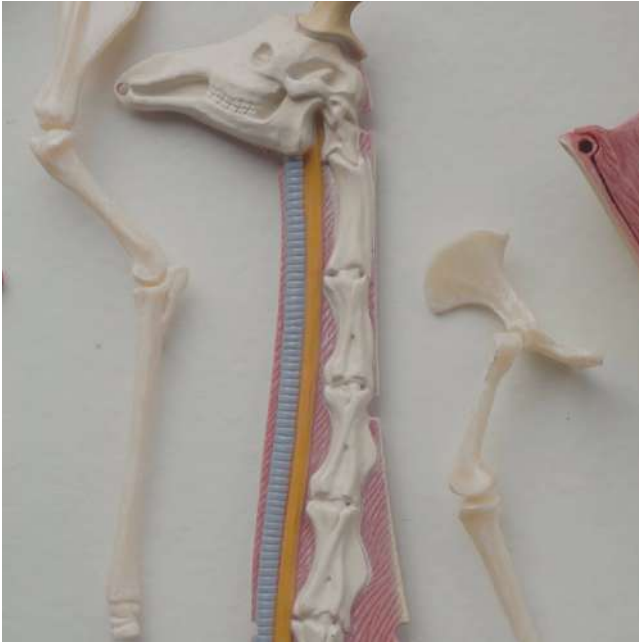

How to Set Up a Screening Venue

2024

DOKUMENTÁLNAK-E A DOKUMENTUMFILMEK?

SZERZŐ: František eF. Horvát, Producer (Csehország)

> Dokumentum kontra dokumentálás

> Hogyan definiáljuk a dokumentumfilmet

> Megtapasztalni, hogy milyen a mások élete – valaki más szemüvegén keresztül

> Közös munka

> Közös élmény

> Influencerkedés, filmnézés, megosztás

> Nem vagy egyedül

> A való világ

Dokumentum kontra dokumentálás

„A »dokumentálni« ige az információk, események, folyamatok vagy részletek rendszeres és szervezett módon történő rögzítésére, leírására vagy feljegyzésére utal. A dokumentálás különféle módonkon történhet, így például írott szöveg, fénykép, hangfelvétel vagy videó útján, és a célja, hogy a későbbi hivatkozás, közlés, elemzés vagy jogi eljárások érdekében megőrizze az információkat. A dokumentálás esetében olyan feljegyzés készül, amelyet valaminek a közvetítésére, magyarázatára vagy bizonyítására lehet használni. Több területen, , így például az üzleti életben, a kutatás, az oktatás és a technika területén is általánosan elterjedt a használata.”

(Chat GPT 3.5, 2024. január 7.)

Megkértem a mesterséges intelligenciát, hogy ennek a fejezetnek a bevezetőjéhez határozza meg a „to document” ige szótári jelentését. A főnév és az ige közötti kapcsolat nyilvánvaló – de tényleg ugyanazt jelentik? Minél régebb óta dolgozom az audiovizuális média területén, annál inkább úgy érzem, hogy a kérdéses szó és annak konnotációi végtelen ciklusba zárnak minket. Valóban „bizonyítéknak” vagy „feljegyzésnek” tekinthetőek a dokumentumfilmek?

A filmművészet hajnalán volt néhány dokumentumfilm, amelyik megörökítette az idő egy-egy rövid pillanatát; manapság ezeket „filmhíradónak” neveznénk. 1922-ben a dokumentumfilm műfajában úttörő szerepet játszó Robert Flahertynek a *Nanuk, az eszkimó* című filmje is hasonló címkét kapott. E filmben Flaherty több jelenetet is bemutatott az Északi-sarkkörön túl élő eszkimók életéből, ám a filmnek emellett koherens narratív struktúrát is adott, a nézők számára pedig lehetővé tette, hogy betekinthessenek egy inuit család életébe. Végül azonban kiderült, hogy Flaherty csak olyanokat választott a törzsből, akik a leginkább megfeleltek a már meglévő sztereotípiáknak, néhányuk nevét pedig megváltoztatta, hogy a nyugati közönség könnyebben meg tudja jegyezni őket. Noha ez a film semmit sem „jegyzett fel” hüen, és semmiről „sem adott megbízhatóan számot”, továbbra is a „dokumentumfilm” megnevezést használjuk rá.

Hogyan definiáljuk a dokumentumfilmet

Akkor tehát mi lenne a „dokumentumfilm” helyes definíciója? Olyan film, amely valós események tanújaként szolgál? Ebben az esetben a *Titanic* (1997) is ebbe a kategóriába tartozna, mégsem szoktuk idesorolni. Esetleg a dokumentumfilmek olyan filmek, amelyek valódi emberek történetét mesélik el? Nos, *A korona* (2016–2023) is ezt teszi.

„A pillanat kreatív kezelése” – így írta le a dokumentumfilmeket a skót rendező, John Grierson. Definíciója minden bizonnyal a legközelebbi meghatározása annak, hogy mit értünk a dokumentumfilm címszó alatt. Ha ilyen filmet nézünk, általában tudatában vagyunk, hogy valós eseményeket látunk, és valódi emberek történeteit nézzük – mindezt azonban az adott filmes lencséjén keresztül tesszük és úgy, hogy a szereplőktisztában vannak azzal, hogy filmezik őket. *A Bevezetés a dokumentumfilmbe* című legendás könyvében Bill Nichols a dokumentumfilmeket leíró legáltalánosabb meghatározásokat bővíti, illetve egészíti ki azzá a tétellel, miszerint „a dokumentumfilmek valós helyzetekről vagy eseményekről beszélnek, és tiszteletben tartják a már ismert tényeket; nem vezetnek be új, ellenőrizhetetlen tényeket. A dokumentumfilmek közvetlenül a történelmi világról, nem pedig az allegóriák világáról szólnak.” Érvéleése szerint „a dokumentumfilmek valódi emberekről szólnak, akik nem színészkednek, és nem játszanak szerepeket.” Nichols ehhez még azt is hozzáteszi, hogy „a dokumentumfilm egy olyan történetet mesél el, amely hihető leképezése annak, hogy mi történt, nem pedig annak elképzelt interpretációja, hogy mi történhetett volna.”

Megtapasztalni, hogy milyen a mások élete – valaki más szemüvegén keresztül

Nos, akkor mivégre készítünk és nézzünk a dokumentumfilmeket? És miért olvasol te most erről? Miért vannak olyan projektek és kezdeményezések, mint amilyen például a KineDok is? Valószínűleg azért, mert a dokumentumfilmek valami olyat nyújtanak, amit már a játékfilmekből is

jól ismerhetünk: egy másik világba repítenek minket, és bepillantást engednek mások életébe – a segítségükkel elutazhatunk egy másik, gyakran kényelmetlen és bonyolult, az egyszerű, világos válaszokat nélkülöző valóságba.

Elmerülünk egy idegen ember életében, de közben tisztában vagyunk vele, hogy a filmben vannak rövid fikciós pillanatok, önkényesen kiválasztott nézőpontok, sajátosan megkomponált beállítások, a vágás során stilizált részek és az utómunka során megváltoztatott hangok. Mégis, a történet elbeszélése közben arról is szilárdan meg vagyunk győződve, hogy a dokumentumfilm a valóság kiválasztott szeletét annak a lehető legnyersebb formájában, a fenti beavatkozások lehető legminimálisabb alkalmazása mellett ábrázolja. Minden dokumentumfilm által kivételes alkalmunk nyílik arra, hogy a világot a készítő, a stábtagnak és a művészek szemével érzékeljük, ők pedig a saját egyedi stílusukat, személyiségüket, érdeklődési területeiket, sőt még a társadalmi körülményeiket és a politikai nézeteiket is a filmre vagy a tévéképernyőre viszik.

Közös munka

A filmgyártásról szóló óráimat mindig azzal kezdem, hogy elmondom: „a filmkészítés közös munka”. Mindannyian tudjuk, hogy mennyire sok stábtagnak dolgozik egy-egy filmen, és hogy még a kicsinek és egyszerűnek tűnő projektekben is mennyi ember vesz részt.

Csak hogy ez a közösségi vonás a filmnek még a gyártás lezárulása után, a terjesztés során is fontos része marad. Hiszen közösségi eseménynek tekinthető minden olyan nyilvános vetítés is, ahol együtt lehet elmélkedni, reflektálni, inspirálódni, legfőbbképpen pedig vitatkozni. Akár egy moziban, akár egy kávézóban, egy gallériában vagy egy hajón jövünk össze, a vetítés előtti, alatti és utáni idő különleges alkalom arra, hogy gondolatainkat másokkal megoszthassuk.

Közös élmény

A KineDok közösségi hálózat – összeköti a film készítőit azokkal, akiknek a filmjeiket készítik, vagyis a nézőkkel és a rajongókkal. Az interneten a véleményed kommentekkel vagy szívemojikkal fejeznéd ki, a KineDok viszont lebontja az anonimitás korlátait, és lehetőséget teremt a dokumentumfilmek által inspirált személyes és nyílt vitára.

A következő oldalak célja, hogy részletesebben is bemutassák, miként válhat a KineDok a közösségformálás eszközévé. Kollégáink írásaikban áttekintik a közösségépítéssel kapcsolatos kérdéseket, a vetítések technikai vonatkozásait, illetve azt, hogy hogyan érdemes kialakítanod a saját műsorodat, hogyan működj együtt a közönségeddel, és hogyan kezeld azokat a politikai és etikai kérdéseket, amelyek a dokumentumfilmek szerves részét képezik. Az itt megfogalmazott tanácsok átlapozása után már csak rajtad áll, hogy te is ennek a különleges hálózatnak az *influenzáerévé* válsz-e.

Influencerkedés, filmnézés, megosztás

A KineDokba szabadon becsatlakozhatnak azok a cselekedni kész egyének, akik keresik az alkalmat arra, hogy az inspiráló beszélgetéseken vehessen részt, és ezáltal más nézőpontokkal is találkozassanak, illetve újszerű szemszögből nézhessenek a világra. Vajon van-e jobb eszköz erre annál, mint amikor úgy tapasztalhatjuk meg valaki másnak az életét, hogy az ő szemüvegén keresztül nézünk a világra?

A KineDok filmjeit számtalanféle helyen bemutatták – az említett hajón kívül például már idősothonokban, sőt börtönökben is szerveztek vetítéseket. Ám a közönséget sosem a helyszín érdekelte igazán. Minden szervező egyöntetűen vallja: a lényeg mindig az volt, hogy a résztvevők összejöhessenek, és közös élményben legyen részük.

A vetítések azonban a fentieknél szokványosabb helyszíneken – például kávézókban, galériákban vagy könyvtárakban – is megtalálták a maguk közönségét. Az éves filmkatalógus a nézők számára vonzó alternatívát nyújt a hagyományos mozik gyakran sablonos programjával szemben.

A helyszínek vezetőinek – a KineDok „influenzsereinek” – a tapasztalatai azt mutatják, hogy az emberek az esztelen és szükségtelenül agresszív online viták helyett végre valami másra vágyanak, és értelmes, nyílt beszélgetéseket szeretnének folytatni.

Nem vagy egyedül

Producerként az ajtómat nyitva áll bárki előtt, aki filmkészítőként tekint magára – függetlenül attól, hogy rendelkezik-e ilyen irányú felsőfokú végzettséggel, illetve hogy kiterjedt, kevés vagy egyáltalán semmilyen tapasztalata sincs a területen. Számomra csakis az a fontos, hogy milyen témával szeretne foglalkozni.

A KineDok ugyanezeket az elveket követi. Mindegy, hogy egy középiskolás vagy egy nyugdíjas klub tagja vagy-e – a lényeg, hogy történeteket akarsz mesélni, illetve hogy fejlődni, pallérozódni szeretnél.

Akár az a célod, hogy vitát gerjessz, akár az, hogy új közönséget vonzz a dokumentumfilmvetítésekre, akár az, hogy értelmes beszélgetésekben vegyél részt, akár egyszerűen csak az, „hogy jó filmeket nézzél”, a KineDok közössége vár a tagjai közé.

Nem leszel egyedül – a vetítéseken gyakran részt vesznek az alkotók vagy más meghívott vendégek és moderátorok. Ráadásul ez a részletes útmutató is mindig a segítségedre lesz. Valószínűleg nem tudunk tökéletesen átfogó képet nyújtani neked, mert azt nem is lehet másképp megtanulni, csakis a személyes tapasztalat révén. És nincs ez másképp a dokumentumfilmekkel sem.

A való világ

Fejtegetéseim végén újra a mesterséges intelligenciához fordultam, és megkérdem:

Ha a dokumentumfilmet valami más, találóbb névvel kéne illetned, akkor mi lenne az?

A válasz így hangzott:

Ha a „dokumentumfilm” kifejezés helyett valami olyan találóbb műszót kellene használnom, hogy az a műfaj lényegét is visszaadja, akkor a „valóságos film” vagy a „való világról szóló film” terminust választanám.”

Örülök, hogy a KineDok *valóságos filmeket* kínál a való világ számára.

Annak pedig még jobban fogok örülni, ha ezt a kiadványt végiglapozva te is úgy döntesz, hogy csatlakozol hozzánk.

CSATLAKOZZ

SZERZŐ: František eF. Horvát, Producer, Csehország

GRIERSON, Herbert John Clifford, 1946. Grierson on Documentary. London: Collins. ISBN 978-0571113675.

NICHOLS, Bill, 2022. Introduction to Documentary. Második kiadás. Bloomington, Indiana: Indiana University Press. ISBN 978-0253222602. OpenAI. *ChatGPT-3.5* [Mesterséges intelligencián alapuló program]. OpenAI, 2023 [2024. jan. 7.], <https://openai.com/blog/chatgpt>.

Základy dokumentárního filmu, 2012. Člověk v tísni. ISBN 978-80-87456-24-8.

FOTÓK:

GLISNÍKOVÁ Lenka; PISKAČOVÁ Radka and Barbora TRNKOVÁ

I Miss You, Marius (film still)

A KÖZÖSSÉG ÉPÍTŐKÖVEI

SZERZŐ: Veronika Hanáková, a csehországi Kampus Hybernská filmkurátora

- > Bevezető
- > Első szakasz: az elemzés
- > Második szakasz: a kutatás
- > Harmadik szakasz: a tervezés
- > Ne ess pánikba, kérj segítséget!

Közösségépítés

Ha egy dokumentumfilm-vetítéssel összekötött kulturális eseményt szervezel, azt azért teszed, hogy az emberek lássák és élvezzék a filmet, és hogy vitára ösztönözd őket. Azt akarod, hogy a közönség ossza, vitassa, sőt kérdőjelezze meg az adott alkotást. Ezeknek a filmeknek csakis így sikerülhet összekapcsolniuk a különböző témákat és jelenségeket, illetve a különböző háttérű embereket.

A KineDok-hálózat részének lenni azt jelenti, hogy létrehozzuk és megerősítjük azoknak a közösségeit, akik szeretik a dokumentumfilmeket, mert ezek a filmek visszatükrözik az életüket, bővítik a világgal kapcsolatos ismereteiket, arra sarkallják őket, hogy bonyolult kérdésekről vitázzanak, valamint teret biztosítanak ahhoz, hogy megosszák a gondolataikat, kapcsolatokat építsenek, és együtt neveljenek. Ebben a fejezetben a filmvetítések közösségépítő aspektusára fogunk összpontosítani. Egyetlen közösség sem jön létre ugyanis magától, hanem mindig fokozatosan fel kell építeni. Kezdjünk is bele!

„A dokumentumfilmek hatása mindennél erősebb; képesek változtatni a látásmódunkon, sőt a különböző témákhoz való hozzáállásunkon is.”

Ana

**ART HOUSE GORI,
GRÚZIA**

<https://www.instagram.com/arthousegori/>

Első szakasz: az elemzés

HELYSZÍN

CÉL

KÖZÖNSÉG

MOTIVÁCIÓ

Elemzés

A helyszín státusza. A KineDok-közösségben a helyszínek a következő három kategóriába sorolhatóak:

1. vadonatúj kulturális helyszín, egyelőre saját közösség nélkül;
2. már bejáratott helyszín, amelynek még nincs a dokumentumfilmek iránt érdeklődő közössége;
3. már bejáratott helyszín, amely már vetített játékfilmeket, és megvan a saját, kialakult közössége.

Akár a nulláról indulsz, akár már van tapasztalatod a filmvetítés területén, a következő pontokból ösztönzést kaphatsz ahhoz, hogy szólíts meg új közösségeket, illetve erősítsd meg azt, amit már felépítettél.

A tartalom és a cél. Mi az általad szervezett rendezvények célja? Mit szeretnél elérni a dokumentumfilm-vetítésekkel? Ezek a kérdések segítenek elgondolkodni azon, hogy miért is vagy KineDok tagja, illetve mit szeretnél nyújtani a helyszíned, a szűkebb környezeted és a

közösséged számára. Olyan dokumentumfilmeket válassz, amelyek valami mást, újat és szórakoztatót kínálnak a helyszíneden.

A közönség. Mindig gondoldj arra, hogy a vetítést milyen közönségnek szánod! Azért vetítesz filmeket, mert meg akarod erősíteni a közösségedet? Oktatni vagy szórakoztatni akarod? Vagy a sokszor figyelmen kívül hagyott közönségcsoportok (idősek, gyermekes családok stb.) számára szeretnél programot szervezni? Először tehát célszerű meghatározni, hogy mi a vetítések, a kísérőprogramok és a hirdetések célcsoportja. Jobb lassan kezdeni. Nem kell túl nagy fába vágnod a fejszéd!

Az első lépés. Az első vetítések stresszesek lehetnek, ugyanis az ember soha nem tudhatja előre, hogy hányan jönnek el rájuk. De akkor se ess pánikba, ha viszonylag kevesen lennének! Nem a mennyiség a fontos. A kulturális rendezvények szervezése során az első alkalom a kellemes és barátságos légkör megteremtéséről szól. Legyél befogadó, kedves, és beszélj az emberekkel! A közösséged fokozatosan egyre nagyobbá válik. Ám ez azon is múlik, hogy te ezzel a szándékkal vágj-e bele a vetítések szervezésébe, és hogy az általad kínált program (a film, illetve az azt kísérő események, beszélgetések, a meghívott vendégek stb.) vonzó-e a közönség számára. Kizárólag rajtad (illetve helyszíned lehetőségein) múlik, hogy milyen összetételű és méretű közönség látogatja az eseményeid.

„Ez volt az egyik első kinedokos vetítésünk, és csak öt ember jött rá el. A vetítés után azonban egy órán át beszélgettünk, és ez azóta is felejthetetlen élmény maradt.”

Natali

**CUBE IN CONTEXT,
GRÚZIA**

<https://www.instagram.com/cubeincontext/>

A motiváció. Kérdés, hogy te mint szervező, mit akarsz kihozni a vetítésből? Mivel a közösségépítés sokszor fárasztó folyamat, legyél tisztában a motivációiddal és céljaiddal! Lehet az is a célod, hogy aktív tagja legyél a helyi közösségnek, hogy támogasd a helyi kulturális életet, de az is, hogy egy új kulturális központot hozz létre. A lehetőségek tárháza végtelen.

*„A közösség tagjai ismerik egymást, köszönnek egymásnak,
ha összetalálkoznak a városban, és együtt mennek más
rendezvényekre.”*

GALATI, ROMÁNIA

<https://kinedok.net/ro/venue/muzeul-de-arta-vizuala-galati>

Második szakasz: a kutatás

AZONOSÍTSD A KÖZÖNSÉGED

A kutatás

Értsd meg a helyi közösséget! Komoly feladat lehet, hogy meg tudd találni a dokumentumfilm-vetítések közönségét alkotó közösséget. Ez néha természetes módon már az első vetítés után kialakul. Sokszor előfordul viszont, hogy csak kevesen jönnek el a vetítésre; ilyenkor újra kell gondolnod, hogy eredetileg milyen célközönségnek szántad az eseményt, mivel lehet, hogy az ütközika már meglévő helyi kulturálisrendezvény-kínálattal.

Jó, ha észben tartod, hogy nem a te helyszíned kínálja a városod egyetlen kulturális vagy közösségi programlehetőségét. Mindenképpen nézz utána, hogy a környéken milyen más szervezetek kínálnak még kulturális programokat (az is lehet, hogy a számbavételük során kifejezetten csak a filmvetítésekre összpontosítasz), illetve hogy ezek milyen közösségeket és milyen tartalommal céloznak meg. Ez segíthet abban, hogy megértsd a környezeted kulturális miliójét, és kiderítsd, mi hiányzik belőle, illetve milyen közösségek számára nincs megfelelő kínálat. Érdemes átgondolnod, hogy a rendszeres dokumentumfilmek-vetítés betöltheti-e ezt a hiányt, és ha igen, hogyan.

A közösséged nem homogén. Számos KineDok-helyszín elsődleges célja az, hogy a dokumentumfilmeket a lehető legszélesebb közönséghez juttassa el. Ehhez azonban sok munkára van szükség.

A közönséged nem homogén. Épp ellenkezőleg, tagjai az esetek nagy részében különböző társadalmi, kulturális és anyagi háttérrel rendelkeznek, különböző korosztályhoz tartoznak, különböző témák iránt érdeklődnek, és különböző dolgokra kérdeznek rá. Tedd fel magadnak a kérdést: Hogyan érhetem el azt, hogy a helyszínem által kínált kulturális program több különféle néző számára is érdekes, és ezáltal sokféle közösség számára is vonzó legyen?

Végezz kutatómunkát!

1. Mérd fel, hogy a környéken a különböző társadalmi csoportok számára milyen kulturális programokat kínálnak, illetve mi az, amihez hozzá is jutnak, és miért.
2. Tanulmányozd a KineDok-katalógust, nézd meg, hogy korábban milyen vélemények és közönségreakciók születtek az egyes filmekkel kapcsolatban, és elemezd, mi tetszett az embereknek, mi nem, és miért.

Kérdezz!

1. Beszélj a helyi KineDok-koordinátorral arról, hogy milyen lehetőségeid vannak, és kérj tőle tanácsot!
2. Lépj kapcsolatba más KineDok-helyszínekkel!
3. Kérdezd meg a helyi közösséget (az iskolákat, a klubokat, az idősothonokat stb.), hogy milyen témák érdeklik őket!
4. Ne riadj vissza attól, hogy nézőidet a különböző internetes felületeken is faggasd!

Légy te is aktív résztvevő!

1. Menj el a helyi fesztiválokra és egyéb összejövetelekre!
2. Járj el a KineDokworkshopokra!
3. Látogass el a kulturális, a sport-, a népművészeti és a szomszédsági rendezvényekre!

Akár egyetlen közösséget célsz, akár többféle közösség számára szervezel programot, akár pedig egy „mindenkinek” szóló válogatást próbálsz összeállítani, mindenképp tartsd észben: az egyes közösségeknek különböző igényeik és elvárásaik lehetnek.

Azonosítsd, hogy milyen közösséget célsz! Minden városban és faluban sokféle közösség van. Nem egyszerű feladat olyan vetítést, illetve ahhoz kapcsolódó vitát vagy foglalkozást kitalálni, hogy az mindenki igényeinek megfeleljen. Ezért bátran szűkítsd a fókuszot, és összpontosíts egy kisebb csoportra! Ez a koncentrált figyelem nemcsak a filmek és a kísérőprogram kiválasztásában segít, hanem az esemény népszerűsítését is egyszerűbbé teszi.

Jó ötlet lehet lassabban építkezni, úgy, hogy a közönség egy konkrét csoportjára összpontosítasz (ez lehet a törzsközönséged vagy akár a településed leginkább elhanyagolt csoportja is), majd fokozatosan más csoportokat is bevonsz. Ha például kéthetente tartasz

vetítést, akár azt is csinálhatod, hogy az egyikkel et a családokat, a másikkal pedig a társadalmi kérdések iránt érdeklődőket szólítod meg. Ez a fajta rendszeresség segít abban, hogy az egyes közösségeid már előre tudják, mikor lesz filmvetítés. Idővel a programod további vetítésekkel bővítheted, de módosíthatod a célközönséged is, vagy megpróbálhatod összehozni az egyes közösségeket.

„A mi célközönségünkbe mindenki beletartozik, aki érdeklődik a dokumentumfilmek iránt. Arra törekszünk, hogy változatos, minden korosztály számára érdekes programot állítsunk össze.”

Ana

**SHPEENADOX LABIN,
HORVÁTORSZÁG**

<https://www.facebook.com/shpeenadox>

Harmadik szakasz: a tervezés

LÉGY FELÉKSZÜLT

TERVEZZ

KOMMUNIKÁLJ

A tervezés

A hozzáférhetőség. A legfontosabb, hogy ismerd jól a helyszíned. Térképezd fel, hogy milyen lehetőségeket kínál, illetve milyen fogyatékoságai vannak (ez utóbbira jó példa, ha soka lépcső és nincs lift, ha kicsik a mosdók, ha nem jól megközelíthető tömegközlekedéssel, illetve gyalogosan, de előny lehet viszont mindezek fordítottja, vagy ha van egy játszótér a közelben). Ha konkrét közösségeket szeretnél megcélozni, jó előre át kell gondolnod azok igényeit. A cél az, hogy ha az emberek megérkeznek, úgy érezzék, szívesen látják őket, ne pedig úgy, mintha nem várt látogatók lennének. A sokféleség tiszteletben tartása aktív megközelítést igényel, és nem csendes megfigyelést.

„Szintúgy kívánatos, hogy tiszteletben tartsuk a közönségen belüli különbözőségeket is.”

Nikica, Šibenik, Horvátország

A következő táblázatban olyan kérdéseket találsz, amelyeket akkor érdemes feltenned magadnak, ha egy konkrét csoportot szeretnél elérni, és tudni akarod: alkalmas-e a helyszíned arra, hogy ezt a csoportot zökkenőmentesen fogadja.

**MEGNYITOMA
TÁBLÁZATOT**

https://docs.google.com/spreadsheets/d/e/2PACX-1vRFuG8O-QB2xa4_EcB4cbEXtXh44XvV7As7RVKUyfeBuFxeedU5pgIxINbgse62YpeCzlQk0TsTNZ2f/pub?gid=0&single=true&output=pdf

Néhány változat az egyes csoportoknak szervezett vetítésekre „A szabadban vetítünk, és azokat szülőket célozzuk meg, akiknek a gyerekei még olyan picik, hogy nem tudnak egyedül otthon maradni. Ezért a vetítéssel párhuzamosan a gyerekeknek egy másik programot szerveztünk az egyik termünkben, ahol barkácsolhatnak, adunk nekik enni, és van velük egy felnőtt, aki felügyeli őket. Újabban az idősebbeket szeretnénk bevonni; idén karácsonykor ők is csatlakoznak a foglalkozásainkhoz. Szeretném azt is, ha lenne fiatalabb közönségünk is, például tizenévesek, de ők inkább egy másik helyre mennek, mert az jobban megszólítja őket.”

Ivana, RDMKV, Csehország

„Mindig igyekszünk a gyerekeknek is kínálni valamit, komolyabb és kevésbé komoly filmeket, hogy minél szélesebb közönség ízlését sikerüljön kielégítenünk. A gyerekeknek filmkészítő foglalkozásokat szervezünk, műveiket pedig levetítjük a hivatalos program előtt. Így be tudjuk vonni a fiatalabb közönséget és a szüleiket is. A vetítések ingyenesek, így bármikor besétálhat egy turista, hogy leüljön, 10-15 percig nézze a vetítést, majd továbbálljon. A légkör nagyon oldott.”

Ana

**SHPEENADOX LABIN,
HORVÁTORSZÁG**

<https://www.facebook.com/shpeenadox>

Légy felkészült, tervezz és kommunikálj! Filmvetítést szervezni időigényes feladat. Nagyon fontos, hogy legyen megfelelő programterved és technikai felszerelésed, valamint hogy a film és a kísérőprogram biztosan elő legyen készítve.

„A vetítés előtt minden filmet megnézünk, és az egész rendezvényt előkészítjük; vannak olyan csoportjaink és chatjeink, ahol megosztjuk egymással az ötleteinket.”

ANA, ART HOUSE GORI, GRÚZIA

Ne ess pánikba, kérj segítséget!

Ha valami mégis rosszul sül el, vagy negatív visszajelzést kapsz, ne ess pánikba! A problémát próbáld mihamarabb megoldani, majd a közönséged is tájékoztasd a folyamatról!

Ha figyelembe veszed a közönség és a vendégek visszajelzéseit, javíthatsz a programodon és annak eredményességén. Nyugodtan kérj segítséget a közösségtől – tagjait akár be is vonhatod a filmek kiválasztásába, a kísérőprogramok elkészítésébe és más hasonló feladatokba.

CSATLAKOZZ

<https://kinedok.net/join-us>

FOTÓK:

GLISNÍKOVÁ, Lenka; JASNÝ, Michal; MRÁČEK, Adam; PATYCKI, Michał and Ivana TVRDÁ
Archive of our screening venues (Prádelna, Rabenštejnská 2020)

LÉTEZIK IDEÁLIS KINEDOK-HELYSZÍN?

SZERZŐK: Szirony Szabolcs, Pál Zsombor Szabolcs

> Létezik ideális KineDok-helyszín?

> Mennyire fontos a szervező személye

> Művelődési házak

> Kulturális központok

> Múzeumok és művészeti galériák

> Civil szervezetek

> Vendéglátóhelyek

> Iskolák és egyetemek

> Könyvtárak

> Vándorló filmklubok

> DIY

> Otthonos helyek

Létezik ideális KineDok-helyszín?

A KineDok sokszínűségét mutatja az is, hogy mennyire változatos helyeken működik. A KineDok-os dokumentumfilmeket hat különböző nyelvű és kultúrájú országban tudod megtekinteni. A helyszíneink között vannak iparvárosokban tevékenykedő ökoközösségek, a szezonon kívül üresen kongó turisztikai célpontok, vibráló nagyvárosok, kivándorlástól sújtott és manapság már csak idősek által lakott apró falvak, illetve egyetemi városok is. Olyan helyszín tehát, amelyik nem lenne alkalmas a vetítésre, nincsen. A vetítővásznat akár egy kertet határoló kerítésre, egy modern művészeti múzeum kiállítótermébe, egy gimnáziumi osztály termébe, egy idősekotthona közösségi terébe vagy egy zenei fesztivál színpadára is felhúzhatod.

„Én a saját filmklubomat soha senkinek nem ajánlom, az én vetítéseim ugyanis egy börtönben vannak.”

Zsolt , Dunaújváros, Magyarország

Sokféle ok és motiváció húzódhat meg amögött, hogy valaki miért kezd dokumentumfilmeket vetíteni a közönségének. Néhányan azért kezdenek bele, mert a filmkultúrát szeretnék népszerűsíteni, így a dokumentumfilmeket a vizualitásukban rejlő művészi értékek felől közelítik meg. Mások inkább azért szervezik a vetítéseket, illetve az azokat követő eseményeket, mivel szeretnék felhívni a figyelmet a filmekben tárgyalt problémákra, és ezért elsősorban az alkotások tartalmára, valamint az általuk kiváltott érzelmekre összpontosítanak. Ők gyakran úgy tekintenek ezekre a filmekre, mint egy-egy utánuk szervezett beszélgetés kiindulópontjaira.

Mennyire fontos a szervező személye

A vetítési helyszínek jelentősen különböznek egymástól abban, hogy milyen közönséget akarnak megszólítani, milyen helyi adottságokkal számolhatnak, és hogy milyen indíttatásból vetítenek dokumentumfilmeket. Egy dolog azonban közös bennük: mindegyiknek van egy szervezője vagy szervezőcsapata, aki a vetítésekkel foglalkozik.

Egy helyszín sikere gyakran a szervezőjének (illetve a szervezőinek) a személyes adottságaitól és szervezőképességétől függ. Nekik köszönhetően lesznek ugyanis zökkenőmentesek a rendszeres vetítések, ők kommunikálnak a nézőkkel, a vendégekkel és a filmesekkel, illetve ők hoznak össze magas színvonalú kísérőeseményeket. Ezek a filmklubvezetők olyan elhivatott személyek, akik szeretnének a közjóért tenni, és szeretnének pozitív hatással lenni a közösségükre. Közös küldetésük, hogy közösségüket élményekkel akarják gazdagítani, és közösségi kötelekeket akarnak építeni. Nem elégszenek meg a fősodor által kínált, készen kapott élményekkel: jellemző rájuk a csináld magad hozzáállás és az originalitás, így aztán minden KineDok-helyszín más és más. A vendégeiket szívesen látják, és olyan légkört teremtenek, ahol a különböző vélemények szabadon megnyilvánulhatnak. A filmeket saját céljaik és érdeklődésük, valamint a közönségük elvárásai, illetve igényei alapján választják ki, és minden egyes eseményt gondosan, körültekintően megterveznek.

„Számunkra a legnagyobb motivációt az jelenti, hogy Orlovában lakunk; ha őszinte akarok lenni, akkor a programokat részben magunknak szervezzük. Élvezni akarjuk a város kínálta lehetőségeket, és részt veszünk a saját rendezvényeinken. Úgy érzem, az évek során tényleg sokat javult az, ahogy a településsel kommunikálunk, és most már komoly és fontos helyszínnek tartanak minket. A település előjárói időnként írnak néhány elismerő sort az eseményeinkről, illetve arról, hogy milyen érdekesek. Ez mindenképp jó visszajelzés [...] Hiszek benne, hogy a városunkban lehet változást elérni, de ez strukturális szempontból természetesen kihívást jelent, és időbe fog telni. Maga a város nagyon kedves, és őszintén úgy gondolom, hogy egy nap változni fog a helyzet, hiszen már ma is vannak erre utaló jelek.”

Blanka

**FUTRA, ORLOVÁ,
CSEHORSZÁG**

<https://www.futra.cz/>

Bárki dönthet úgy, hogy dokumentumfilmeket vetít. A következőkben összeszedtük, hogy a leggyakrabban milyen helyszíneken szerveznek vetítéseket:

A művelődési házak és a filmklubok jó párosítást jelentenek. Az egyre többfelé kialakuló közösségi terek célja, hogy betöltsék a modern ember életében a hagyományos közösségi tevékenységek hanyatlása miatt kialakult űrt. Sokukra jellemző a frissességet sugárzó csináld magad hozzáállás, illetve a legkülönbözőbb korosztályokat kiszolgálni kívánó lelkes és

tapasztalt személyzet. Ezek az intézmények személyes és valódi kapcsolatra törekednek a helyi lakossággal, és sokszínű tevékenységet kínálnak számukra. Rendezvényeik alapját a bizalom jelenti.

„A mi településünkön a szervezők olyan, a szokottól eltérő, új helyeket keresnek, mint amilyen a miénk is. A mi helyszínünkön, a Prádelnában akár száz ember is elfér. Előnye, hogy nemcsak művelődési házként funkcionál, hanem a település közösségi házaként is. Így aztán a saját városunk lakóiból tudunk közösséget építeni.”

MARTIN, PRADELNÁ, CSEHORSZÁG

„A hrubínkai szabadidőközpont egy lakótelep zöldövezetének közepén van. Van egy kertünk, ahol rengeteg programot szervezünk a gyerekeknek, és az irodánk is ott van. Az év során a gyerekeknek szervezünk szakköröket, nyári táborokat, illetve a húsvéhoz vagy más ünnepekhez kapcsolódó foglalkozásokat. Szeretnénk, ha a környék pezsgőbbé válna. A közelben van egy öregek otthona, úgyhogy próbálunk közös eseményeket szervezni, illetve gyakran meghívjuk őket a kertünkbe vagy kávézni, és ez szokott is működni, szeretnek hozzánk járni. A hozzánk látogató különféle embereket mind igyekszem ösztönözni, hogy jöjjenek el a dokumentumfilmvetítéseinkre is, és nézzék meg, mit kínálunk.”

Ivana

RDMKV, CSEHORSZÁG

<http://www.rdmkv.cz>

A kulturális központok olyan jól szervezett intézmények, amelyek már hosszabb idő óta biztosítanak helyszínt a különböző kulturális események számára. Stabil és sokszínű, sokféle korosztályt lefedő közönséggel büszkélkedhetnek. Néha azonban a zsúfolt programnaptárjuk és a hatékony szervezeti háttérük a hátrányukra válik. A filmklubok esetében elengedhetetlenül fontos személyes megközelítés ugyanis ezeken a helyeken sokszor háttérbe szorul. Az ilyen helyszínek eseményeit a nézők gyakran a mozik és a színházak programjaihoz hasonlónak érzik: elmennek a vetítésre, és ha vége, hazamennek. Előnyükre válik viszont, hogy stabil infrastrukturális háttérrel rendelkeznek, és így maga a filmvetítés élménye sokkal jobban közelít ahhoz, mint amit a mozikban tapasztalhatunk.

„Szeretnénk gazdagabbá tenni az opavai kulturális életet. Van egy ötvenöt férőhelyes mozink, itt szervezzük a vetítéseket. A helyszínünket KUPE-nek hívják (kulturális-művészeti helyszín) – van kiállítótermünk, mozink, kávézónk, sok zenei programunk, koncertünk, standupunk stb. Az épület, ahol mindezt megvalósítjuk, régen víztorony volt, majd átalakították egy háromemeletes kulturális térré. Hat éve üzemelünk.”

Terezie

**KREJCÍ, KUPE,
CSEHORSZÁG**

<https://www.kupecko.cz>

A múzeumok és művészeti galériák nem csak művészeti intézmények, de a közönség számára nyitott gyűjteményük révén közösségi és oktatási központok is. Az ilyen „megszentelt helyek” számára a vetítések remek lehetőséget biztosítanak arra, hogy többféle helyi közösséggel is kapcsolatba léphessenek. A dokumentumfilmvetítés közösségi élménye több múzeumlátogató számára is különleges jelentőséggel bír. Az ilyen társas összejövetelek a hagyományos tulajdonosi és kurátori tekintélyre alapozó felfogást finoman a résztvevők közötti kétirányú párbeszéd felé mozdítják el. A filmeket bemutató képzőművészeti szakemberek sajátos szemszögből közelítenek a dokumentumfilmek műfajához.

„Intézményként mindenféle rendezvényhez hozzá vagyunk szokva, így aztán bármi, aminek köze van a képzőművészethez, érdekes lehet számunkra. A dokumentumfilmek viszont annyiból hoznak be valami pluszt, hogy szervezünk hozzájuk beszélgetéseket, és hogy kialakult körülöttük egy közösség, melynek tagjai a vetítés után is maradnak még (nem mennek el, mint más rendezvényeink esetében). Ezek az emberek ismerik egymást, köszönnek egymásnak, ha összefutnak a városban, illetve együtt mennek más rendezvényekre.”

Simona

**MUZEUL DE ARTA
VIZUALA GALATI,
ROMÁNIA**

<https://kinedok.net/ro/venue/muzeul-de-arta-vizuala-galati>

A különböző szervezeteknek és NGO-knak gyakran van szükségük a fősodratú kultúra vagy a művészetek eszközeikre, hogy a szélesebb társadalom figyelmét is felhívják a számukra fontos témákra, illetve hogy megerősítsék a támogatóikhoz fűződő kapcsolatuk. Ezekre a célokra a KineDok katalógusának egyes filmjeit is fel tudják használni, így aztán néhány ilyen szervezet rendszeres vetítéseket is tart, mások pedig egy-egy olyan filmet választanak, amelyeknek van némi relevanciája a munkájuk szempontjából. A filmjeink iránt érdeklődő szervezetek változatos skálán mozognak, így van közöttük környezetvédő csoport, nőjogi mozgalom, LGBTQ+-szervezet, és több különböző területen mozgó szociális munkás is.

A kávézók és a más vendéglátóhelyek gyakran biztosítanak időt és helyszínt a legforgalmasabb időszakokban, hogy befogadják a közösségi vetítéseinket. Ezzel átjárja őket a kulturális és társadalmi szerepvállalás légköre, ami némi presztízst is kölcsönöz nekik. Ha

azonban egy filmklub ilyen helyszínen működik, akkor sajátos nehézségekkel kell szembenéznie. Kezelnie kell ugyanis valahogy azt, hogy a környezet zajos (gondoljunk csak például a kávégépek bosszantóan sípoló hangjára), a vendégek pedig állandóan jönnek-mennek, s így a közönség figyelmét sok minden eltereli. Mindezek következtében az ilyen helyszínek vezetői általában a nézőbarát, rövid és hatásos alkotásokat részesítik előnyben.

„Mindez sokat jelent a hely számára, mert korábban nem voltak vetítések a kocsmá galériájában. Számunkra pedig öröm, hogy egy ilyen helyre is elhozhatjuk a dokumentumfilmeket. [...] Szeretnénk a kocsmá légkörébe egy kis filmes komolyságot csempészni. Ezáltal a sörözés mellett a filmekről is lehet egy-egy koncentrált beszélgetést folytatni.”

Boglárka

**TELEP, BUDAPEST,
MAGYARORSZÁG**

<https://kinedok.net/hu/venue/telep>

Az iskolák és az egyetemek a vetítéseket arra használhatják, hogy a diákok ismeretszerzési lehetőségeit kényelmes és praktikus módon bővítsék. A vetítésekre akár magukon az órákon, akár az intézmény valamilyen közösségi terében is sor kerülhet. A nézők természetesen főleg a diákokból állnak össze. Sok hasonló helyszín esetében bevett gyakorlat, hogy külsősök nem vehetnek részt az eseményen, ezáltal is fenn kívánják ugyanis tartani az alma mater varázsát. Ez viszont sajnos sok esetben azzal jár, hogy a nem kötelező vetítésekben végül mindössze néhány lelkes diák és tanár lelki örömét, mivel munkájukhoz a szervezők nem kapnak megerősítést a tágabb környezetüktől.

A könyvtárak jól szervezett közösségi terek, ahol a munkaerő felkészült, a fenntartó önkormányzat biztosítja a technikai eszközöket, a reklámozási lehetőségek pedig mind online, mind offline igen változatosak. Ezeket a helyeket olyan, rendszeresen visszatérő látogatók keresik fel, akik szívesen ismernek meg új dolgokat és merítkeznek meg a művészetekben. A könyvtárakat tehát mindenképp érdemes felhasználni a filmvetítéshez hasonló kulturális események céljára. Esetükben az egyik sajátos nehézséget a filmek feliratainak mérete szokta jelenteni, mivel közönségük inkább az idősebb korosztályhoz tartozik. Viszont pont ezért a

dokumentumfilmeket a könyvtárakban az idősebb korosztály tagjaival is kiválóan meg tudjuk ismertetni, ők pedig általában igen hálásak az ilyen kulturális lehetőségekért.

„Mindig próbáljuk meglátni, hogy van-e esetleg bármi érdemi kapcsolat a film témája és a városunk közügyei között. Ha van, akkor mindig igyekszünk kiemelni ezt a vonulatot, és a vetítésbe megpróbáljuk azokat is bevonni, akiket az adott kérdés érint, vagy akiknek van némi rálátása a témára. Ha van rá mód, igyekszünk meghívni a film készítőit is, hogy segítsenek a film befogadásában. A kiemelt téma aztán magát a helyszínválasztást is befolyásolhatja, mert ezzel is igyekszünk dobni a vetítés hangulatán.”

Levente

**KINODOMINO, MISKOLC,
MAGYARORSZÁG**

<https://kinedok.net/hu/venue/kinodomino>

A helyszíneket állandóan váltogató szervezők az adott településen belül folyamatosan változtatják a filmvetítés helyszínét úgy, hogy az kapcsolódjon a bemutatott alkotás témájához. Ez a megközelítés lehetővé teszi számukra, hogy folyamatosan új nézőkkel találkozhassanak, és az egyes helyszínekkel együttműködve különleges eseményeket szervezzenek. Erre a fajta vetítésszervezésre általában jellemző, hogy nagyon erőteljes a közösségi médiás jelenléte, hiszen a rögtönzött vetítéseket csakis így lehet hatékonyan kommunikálni az azokat folyamatosan követni akaró nézők felé.

„Mindig új és kevésbé ismert, friss élményt kínáló helyszíneket választunk. Ugyan szeretjük azt a szökőkutat, ahol ez az egész filmklub elindult, de mindig nyitottak vagyunk arra, hogy olyan új helyszínekre menjünk, amelyek révén a közönség könnyebben ránk talál.”

ANA, SHPEENADOX LABIN, HORVÁTORSZÁG

„Amikor a fővárosból ebbe a kis falucskába költöztem, hiányoztak azok a jó filmes események, amelyeket korábban látogattam. Mivel a településen senki sem csinált hasonlót, elhatároztam, hogy saját mozit csinállok.”

Dóra

**BAKONYBÉL,
MAGYARORSZÁG**

<https://kinedok.net/hu/venue/kinedok-bakonybel-kozossegi-mozi>

A csináld magad hozzáállásról. Az egyes helyszínek vezetői nem várnak kész megoldásokra, ehelyett ők próbálnak új ötletekkel előállni. KineDok révén lehetőségük nyílik rá, hogy szabadon válasszanak az egyre bővülő filmes katalógusból, és a saját autonóm elképzeléseik szerint, a különböző helyi adottságokhoz és igényekhez alkalmazkodva szervezzék meg a közösségi mozijukat. A csináld magad megközelítése pozitív, vagyis ha valamilyen problémával találja magát szembe, akkor ösztönösen próbál megoldást keresni rá. Ha valakinek jó a szervezőképessége, és arra vágyik, hogy a kulturális és a művészi élményeket másokkal is megossza, közösséget építsen, gondolkodó és nyitott közönséget teremtsen, akkor a környékén érdemes felkeresnie a fent említett helyeket.

Ha megtaláltad azt a helyet, amelyik összhangban van az elgondolásaidal, akkor elkezdheted szervezni a vetítéseket. Érdemes tehát kapcsolatba lépned ezekkel a lehetséges helyszínekkel, és eljűk tárnod az elképzeléseidet. Ha megteszed, előbb utóbb mindenképp sikerre viszed majd azt, amit kigondoltál.

„Hét éve költöztem Braşovba. Akkoriban a városban még senki sem szervezett dokumentumfilmvetítéseket, én pedig úgy éreztem, lenne rá igény. [...] Írtam az összes barátomnak, hogy adják oda a filmjeiket, hadd vetítsem le őket. Az egészet pusztán a saját öröömre csináltam, [...] de aztán láttam, hogy az emberek ott maradnak utána beszélgetni, és hogy érdeklik őket ezek a témák, szóval láttam, hogy szeretnének többet tudni a világról, így aztán folytattam.”

Laura, Braşov, Románia

FOTÓK:

Archive of our screening venue (Café Rouge)

FILMVETÍTÉS POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NYOMÁS MELLETT

SZERZŐ: Mariam Jachvadze, gyártásvezető, Chai Khana Media, Grúzia

- > Harc a demokráciáért
- > Érzékeny tartalmak a kisvárosokban
- > Együttműködés a civil társadalommal
- > Bizonytalan kimenetelű viták
- > Dacolva a lehetséges akadályokkal
- > Emlékezet és konfliktus
- > Filmgyártás politikai nyomás mellett
- > A hét aranyszabály

Harc a demokráciáért

Korunkban, amikor a demokráciáért folytatott harc a fordulópontjához közeledik, a véleménynyilvánítás és a szólásszabadság ügyének hatalmas erőkkel kell szembeszegülnie. Az elmúlt évek során ráadásul a magánszférát érő jelentős mértékű kihágások, a megfélemlítések és az online, illetve az offline öncenzúra kikényszerítése miatt az önkifejezés szabadsága lecsökkent, ahogy azt a 2023-as FREEDOM IN THE WORLD is leszögezi.

A fenti folyamatok alól Kelet-Európa sem jelent kivételt. A továbbiakban ennek grúziai vetületeit kívánom bemutatni. Az Azerbajdzsán és Örményország között kirobbant fegyveres konfliktus, az Ukrajnában zajló kiterjedt háború, valamint a grúziai tüntetések miatt a régiókban élők élete bizonytalanná vált. A sérülékeny demokráciákban alkotó művészek különböző léptékű nehézségekkel találják szembe magukat. És nem a csak a politika irányából érkező nyomásgyakorlás jelenti az egyetlen problémát, mivel az ultranacionalista mozgalmak és az ultrakonzervatív csoportok is közvetlen befolyással vannak az egyes kulturális események szervezésére és a filmforgalmazás folyamatára.

Érzékeny tartalmak a kisvárosokban

Úgy tűnik, hogy ez a gyakorlat nemcsak Grúziára jellemző, hanem más országokra, például Romániára is, ahol minden egyes vetítésre kiválasztott filmet körültekintéssel kezelnek. Mindez problémásabb a korlátozottabb nézőszámmal bíró kisebb városokban és községekben. Ezekben a helyeken ugyanis a kulturális központok dolgozói minden erejükkel próbálják elérni, hogy közönségüket növelni tudják, illetve hogy vitát kezdeményezzenek a társadalom számára releváns témákról. Céljuk tehát, hogy a közönséget meg tudják nyerni maguknak, majd kapcsolatban is tudjanak maradni vele.

Simion Pop, aki jelenleg a romániai Beszterce Kultúrpalotájában dolgozik, szintén elismeri: léteznek érzékeny témák, és nem kiszámítható, hogy azok milyen hatást váltanak ki a közönségből. A kisebb városokban meg kell találni a kényes egyensúlyt, hogy úgy sikerüljön egyre több nézőt a vetítésekre csábítani, hogy közben a már meglévő nézőket se idegenítsük el magunktól.

„Vannak kényes témák, és nem tudjuk, hogyan illeszthetnénk őket a programba, illetve hogy ezzel csökkentenénk vagy növelnénk-e a közönségünket – kisvárosi közegben élünk, és nem akarjuk elhidegíteni magunktól az embereket. Ez nem New York, ahol nem annyira kell törődni azzal, hogy mit mutat be az ember, hiszen mindig lesz olyan közönségcsoport, akit érdekel a vetítésed. Nekem oda kell figyelnem, hogy az emberek milyen dolgokra reagálnak érzékenyen, még akkor is, ha ezek az érzékenységek nem egyeznek az enyémmel.”

Simion

**BESZTERCE
KULTÚRPALOTA,
ROMÁNIA**

<http://www.palatulculturalibistrita.ro>

Együttműködés a civil társadalommal

Horvátországban nagyon fontos feladat, hogy az aktuális társadalmi és politikai kérdéseket a dokumentumfilmeket keresztül tegyék a társadalmi diskurzus részévé. A KineDok helyi képviselői aktívan dolgoznak azon, hogy teret adjanak a különböző véleményeknek, és ösztönözzék a kritikus gondolkodást. A filmvetítések kapcsán kiterjedt együttműködésre törekednek a civil társadalom különböző szervezeteivel és a különböző tudományterületek – köztük a politikatudomány, a szociológia, a filozófia, az ökológia, az antropológia, a történelem és a gazdaság – szakértőivel. Céljuk, hogy az egyes dokumentumfilmekben tárgyalt témákat ezáltal szélesebb, interdiszciplináris kontextusba helyezzék.

Bizonytalan kimenetelű viták

Csehország a másik jó példája annak, hogy egy KineDokos vetítés hogyan segítheti elő akár nagyon sokszínű közönségekben is az eszmecserét. A 2022-es KineDok-katalógus egyik filmje, a **TOBI SZÍNEI** egy kis magyarországi faluban élő asszonyról, Éváról és családjáról szól. Éva tizenhat éves gyermeke a film forgatása előtt nem sokkal jelentette be, hogy transznemű, és ezt követően a Tobi néven él tovább. A szinopszisában „az elengedés és az elfogadás érzelmes történeteként” bemutatott film a csehországi Hrubínka Kulturális és Sportközpontban dolgozó Ivanát például rendkívül megérintette. Elmondása szerint nagyon meglepte, hogy miként reagált a közönség a filmre.

Grúzia példája is jó bizonyítéka annak, hogy ha valaki a vetítési helyszínt a közönséget szem előtt tartva választja ki, és figyelembe veszi a kontextust, amelyben az ország működik, akkor a rendezvénye sikere garantált. A KineDok Georgia még annak ellenére is sikeresen, zavaró események nélkül le tudta kétszer nyilvánosan vetíteni a *Tobi színeit*, hogy Grúziában a potenciális veszélyt jelentő aktív szélsőjobbaldali csoportok miatt van némi kockázata az LMBTQI-filmekbemutatásának.

„Amikor a Tobi színeit vetítettük, láttam néhány nagyon macsó pasit a nézőtéren, és arra számítottam, hogy el fognak menni a vetítésről – de maradtak, és teljesen lenyűgözte őket, hogy Tobi miként boldogul az életben, és hogyan is néz ki, amikor valaki a valódi identitását keresi.”

Ivana

**HRUBÍNKA KULTURÁLIS
ÉS SPORTKÖZPONT,
CSEHORSZÁG**

<https://www.facebook.com/hrubinka>

Dacolva a lehetséges akadályokkal

E két vetítés különösen nagy jelentőséggel bírt Natali Cshartisvili grúziai KineDok-koordinátor számára. A film nyilvános bemutatása és a lehetséges akadályok leküzdése ugyanis fontos eredmény volt. A vetítéseknek sikerült vitát generálniuk, illetve empátiát ébreszteniük, ami aláhúzza, hogy mennyire fontos a vetítési helyszínek átgondolt megválasztása, amikor egy adott kulturális kontextusban érzékeny témákkal akarunk dolgozni.

„Lehetőségünk nyílt rá, hogy zárt vetítést tartsunk azon dél-kaukázusi újságírók számára, akik részt vettek a Chai Khana Media által tartott »Hogyan tudósítsunk queer témákról?« című képzésen, egy másikat pedig az Untitled galériában. Szándékosan esett erre a helyszínre a választásunk, mivel itt gyakran szerveznek rendezvényeket a queer közösség számára, illetve annak részvételével. Ezért bízunk abban, hogy biztonságos helyszínnek tekinthetjük a beszélgetés számára.”

NATALI, CHAI KHANA MEDIA, GRÚZIA

Emlékezetkonfliktus

Számos dolog megoszthatja az embereket. Így az emlékezet is kiválthat konfliktust és ellenállást, különösen ha olyan filmekről van szó, amelyek történelmi eseményeket mutatnak be.

E filmek azonban a reflexió és a párbeszéd hathatós eszközei is lehetnek. Horvátországban a Jugoszláviával és az egykori szocialista rendszerrel foglalkozó filmek továbbra is problémásak, és óvatosan kell kezelni őket, nehogy nézeteltérésekre adjanak okot. Az ilyen típusú dokumentumfilmek legjobb célközönségét az iskolások és a tanárok jelentik.

Dina Pokrajac, a KineDok zágrábi képviselője elismeri, hogy a vitatott történelmi eseményekről szóló filmek vetítésével valóban akadnak nehézségek. Elmondása szerint:

„Társadalmunk számára még mindig fájdalmasak a vitatott történelmi események, a kollektív emlékezetet pedig folyamatosan kitörlik és átírják. Bizonyos filmek esetében az a célunk, hogy középiskolásoknak és kiskorúaknak vetítsük őket. Nem volt egyszerű megszerezni a szülei és az iskolaigazgatók engedélyét, de végül sikerült meggyőznünk őket. Mindig arra törekszünk, hogy szélesebb perspektívát nyújtsunk úgy, hogy megbízható szakértők segítségével jól moderált beszélgetéseket tartunk.”

Filmgyártás politikai nyomás mellett

A politikai nyomásgyakorlást sokkal nehezebb kezelni, különösen akkor, ha egy oligarcha érdekeiről vagy az ország legbefolyásosabb személyiségeiről van szó. Salomé Jashi legutóbbi filmje, *Az Éden átrendezése* a grúz filmművészet egyik figyelemre méltó sikere: több nemzetközi fesztiválon is díjat nyert, és beválogatták a Sundance Filmfesztiválra. Grúziában azonban az ország legnagyobb vitákat gerjesztő filmjévé vált, mivel közvetett módon utalnak benne Bidzina Ivanisvillire, a kormányzó Grúz Álom párt alapítójára.

2021 nyarán Jashi tárgyalásokba kezdett Grúzia egyetlen moziláncával, a Caveával, hogy a filmet a helyi közönségnek is vetítsék. Több hónapnyi konzultáció után végül kapott egy hivatalos elutasító levelet, amelyben az állt: „Cégünk nem foglalkozik dokumentumfilmek forgalmazásával.” Ez az érvelés nem tűnt meggyőzőnek, mivel a Cavea a filmgyártóktól általában játék- és dokumentumfilmeket is átvesz, hogy (kizárólag az előfizetők számára) elérhetővé tegye őket a saját platformján, illetve a mozijaiban. Ugyanebben az évben Grúzia különböző régióiban – a többi között Kvemo Kartliban, Ozurgetiben és Batumiban – több helyszín vezetője is tartózkodott a film vetítésétől, hogy elkerülje a helyi önkormányzattal való esetleges konfliktusokat.

Ez a fajta félelem nem ismeretlen a Tbilisziben működő Grúz Filmakadémia új igazgatója, Mindia Esadze számára sem. Független, kereskedelemmel nem foglalkozó jogi személyként az ő feladata, hogy a grúz filmművészetet fejlessze és népszerűsítse. *Az Éden átrendezése* eredetileg engedélyt kapott rá, hogy hét alkalommal műsorra lehessen tűzni a Moziházban. Ez azonban végül nem valósulhatott meg, mivel a tbiliszi Moziház hirtelen **TÖRÖLTE A VETÍTÉSI IDŐPONTOKAT**. Jashi így emlékszik az igazgató válaszára:

„[Mindia Esadze] azt mondta nekem, hogy nem fog levetíteni egy olyan filmet, amelyik eltérő véleményekre ad okot, és politikai alapon megosztja az embereket. Azt is hozzátette, hogy nem szeretne áldozattá válni.”

Az eset jelentős társadalmi felháborodást váltott ki, és több intézményt – például a Haraki Színházat, a Goethe-Institut Georgiát, a Cafe Ezót és a Cafe Mziurit – is arra indított, hogy önként jelentkezzen a filmvetítés helyszínéül. Végül minden vetítés jól sikerült.

*Az Éden átrendezésének a története itt még nem ért véget, mivel a film a Grúz Nemzeti Filmközpont átszervezése miatt kirobbant, máig tartó tiltakozások közepette újbóli jelentőségre tett szert. 2023 júniusában a kormánypárt vezetője, Irakli Kobahidze nyilvánosan bírálta Salomé Jashi rendezőt és filmjét, „szégyenletesnek” és „abszurdnak” minősítve azt. 2023. június 19-én újságíróknak tett megjegyzéseiben **ELÍTÉLTE** a Grúz Nemzeti Filmközpontot, amiért az engedélyezi az ilyen projekteket (vagyis hogy a Nemzeti Filmközpont részt vesz ezek finanszírozásában), és kijelentette: „Nem szabadna ilyen szégyenteljes tartalmú filmet készíteni, helyette inkább olyan filmeket kellene csinálni, amelyek tartalma megfelelő.”*

A KineDok Georgia már másnap bizonyította, mennyire helyén van a szíve, ugyanis azonnal két vetítést is szervezett *Az Éden átrendezésének*. A vetítést követő vitára körülbelül száz ember ment el. Akik nem tudtak részt venni a vetítésen, VOD-platfommon keresztül kértek hozzáférést a filmhez.

„A rákövetkező héten minden nap több tucatnyi üzenetet kaptunk. A mostaniváltozó környezetben a VOD-hozzáférés biztosítása alkalmas megoldás arra, hogy a filmet gyorsan és széles körben lehessen terjeszteni.”

Natali Chkhartishvili, KineDok-koordinátor, Grúzia

A cenzúra és a politikai nyomásgyakorlás a filmipar szakembereit és a mozirajongókat is új mozgalmak elindítására ösztönözte. A **VESZÉLYBEN A GRÚZ MOZI** válasz a grúz kulturális minisztérium átláthatatlan döntéseire. Tiltakozó mozgalmuk részeként új vetítési hullámot indítottak útnak *Grúz mozi a grúz közönségnek* néven. E kezdeményezés révén lehetőség nyílt arra, hogy a modern grúz filmeket az emberek országszerte a saját udvarukon nézhessék meg és véleményezhessék. Városi mozik híján tehát maguk a filmek próbálják elérni és magukhoz ölelni a közönségüket.

A hét arany szabály

A fenti változatos tapasztalatok alapján a jövőbeli koordinátoroknak és helyszíncezvezetőknek érdemes figyelembe venniük a következőket:

1. Próbáld megérteni hazád és az ott lakó egyedi politikai, kulturális és társadalmi kontextusát! Amikor munkához kezdesz, igyekezz alkalmazkodni a nézőid félelmeihez és igényeihez!
2. Teremts barátságos és biztonságos hangulatot azért, hogy vendégeket, beszélgetőpartnereket, valamint szakértőket hívsz a vetítések utáni beszélgetésekre! Ettől jobb lesz a vetítés nyújtotta élmény, a nézők pedig tovább bővíthetik az ismereteiket.
3. Teremts lehetőséget a nézőidnek arra, hogy a filmek által felvetett kérdéseket megvitathassák, és reagálhassanak rájuk!
4. Gondold át, hogy milyen nyelvezettel és reklámstratégiával érdemes dolgoznod, főleg, amikor érzékeny témákról van szó! 5. Bátorítsd az embereket arra, hogy a kölcsönös megértést elősegítő, a köztük lévő különbségeket elfedő, nyitott párbeszédet folytassanak egymással! Ettől az egész vetítés befogadóbb légkörben fog zajlani, és jobban gazdagítja a nézőket is.
6. Gondold át, hogy milyen, a biztonságot garantálni tudó alternatív (esetleg privát, illetve meghívásos alapon működő) vetítési helyszíneken mutathatod be a filmeket!
7. Vizsgáld meg, milyen kreatív megoldásaid lehetnek a tiltakozási és támogatási akciók kezdeményezésére!

További releváns cikkek a témában:

<https://civil.ge/archives/491900>

<https://eurasianet.org/georgian-culture-vs-georgian-culture-minister>

<https://eurasianet.org/georgian-culture-vs-georgian-culture-minister>

<https://civil.ge/archives/556457>

FOTÓK:

CHKHARTISHVILI, Nat ali

Film stills (Taming the Garden, Colors of Tobi, Once Upon a Youth)

HOGYAN KÜZDJÜK LE A TECHNIKAI NEHÉZSÉGEKET

SZERZŐ: Mariam Jacsvadze, gyártásvezető, Csaí Hana Media, Grúzia

> A mozi újjászületése:
esettanulmány Grúziából

Tizennégy kötelezően
> megválaszolendő technikai kérdés
ahhoz, hogy a vetítésed hibátlan
legyen

> Hogyan kelt új életre a bolnisi mozi

> A gori mozirajongók közössége

> Vetítések a Racsa-fennsíkon

> Hogyan készülnek a vetítésekre
Tetrickaróban

A mozi újjászületése

Grúziában sok lelkes mozirajongó van, aki hisz a mozi varázsában, és azon dolgozik, hogy megpróbálja újjáéleszteni az elhagyott épületeket, s ott filmvetítéseket szervezzen. Ambiciózus céljuk elérését azonban több akadály hátráltatja, így folyamatos küzdelemre és kemény munkára van szükségük. Más, fejlettebb országokban a szervezők számára természetes, hogy teljesen felszerelt mozik, illetve az alapvető technikai eszközökkel (vetítőgép, hangrendszer és vetítővászon) és képzett technikusokkal ellátott közösségi terek állnak a rendelkezésükre. Grúziában viszont akadnak olyan helyek, ahol még a fűtés, az áram és az internet sem része a mindennapoknak.

A következő fejezetben néhány olyan grúziai esetet ismertetünk, amelyekből jól látható, hogy milyen feladatok elé állítja a helyszíneket a közösségi vetítésekhez szükséges technikai felszerelések biztosítása. Előbb azonban kísérreljünk meg közösen választ adni a következő kérdésekre.

14 technikai kérdés:

A minőségi filmélmény biztosításához elengedhetetlen a megfelelően működő projektor és hangtechnika, ám a helyszín berendezésekor számos egyéb kérdést is végig kell gondolnunk. Vegyükcsakvégig őket!

1. Rendelkezik-e a hely az alapvető technikai felszerelésekkel, azaz projektorral, hangrendszerrel és vetítővászonnal?
2. El lehet-e megfelelően sötétíteni a helyszínt?
3. Elég magas-e a vetítővászon ahhoz, hogy mindenhol jól látható legyen?
4. Alkalmas-e a hangfelszerelés a szabadtéri vetítésekre?
5. Ha szabadtéri vetítést tartasz, megnézted-e előtte, hogy milyen idő várható? Amennyiben szeles, a vászon megfelelő rögzítéséről mindenképpen gondoskodni kell. Erős szélben, vagy esőben nem célszerű elkezdni a vetítést.
6. Az idősek számára is kényelmesek-e az ülések? A puffok és párnák mellett jobb, ha székeket is biztosítasz a nézőid számára.
7. Van-e lehetőség arra, hogy a vetítés előtt belepörgess a filmbe, és ellenőrizd, hogy a halk részek is hallhatóak-e, a hangos részek nem túl hangosak-e, a sötét és világosabb jelenetek egyaránt jól láthatóak-e, és van-e felirat a filmen?
8. A hangszórók és a kivetítő kompatibilis-e az használni kívánt lappal?
9. Van-e elég dugó/kábel?
10. Ha vetítővászon helyett a falra vetítesz, alaposan vizsgáld át, hogy az nem sérült-e, és nincsenek-e rajta foltok!
11. Letöltötted-e a filmet a számítógépedre?
12. Ellenőrizted-e, hogy van-e hangja?

13. Megnézted-e a filmet a vetítés előtt, és átgondoltad-e, hogy miért pont ezt a filmet szeretnéd vetíteni a közönségednek?

14. Van-e a csapatodban valaki, aki a vetítés technikai részéért felel? Ha igen, akkor ő jelen lesz egészen az esemény végéig?

Ha a vetítés során technikai problémák merülnek fel, maradj nyugodt, és mondd el a nézőknek, hogy miként próbálsz úrrá lenni rajtuk. Az emberek érzékelik, ha őszinte vagy hozzájuk. Ez a lista hasznos útmutatóként szolgálhat ahhoz, hogy jobb vetítéseket szervezz.

Hogyan kelt új életre a bolnisi mozi

Van néhány olyan kisváros Grúziában, ahol a filmvetítések fokozatosan a mindennapi élet részévé váltak, legalábbis a fiatalabb generáció számára. A délkelet-grúziai Kvemo Kartli régió középső részén fekvő Bolnisi az egyik első olyan város volt, ahol a helyiek új mozit kértek maguknak, és sikeresen meg is győzték a városházát, hogy újítsa fel a régi filmszínházukat. A folyamat még egyáltalán nem ért véget, ám a régi épületben 2020 óta egy három fiatal mozirajongóból álló csapat már így is szervez vetítéseket. A városba grúz filmeseket hívnak, akikkel közös filmnézéseket rendeznek, a vetítés után pedig a közönség is kérdezhet tőlük. A csapat tagjai azonban nem nagyon tudnának akár egyetlen olyan alkalmat sem felidézni, amikor a vetítés zökkenőmentesen, technikai fennakadások nélkül zajlott.

„Az első az volt, hogy bevezettük az áramot az épületbe. Kezdetben azt hittük, hogy a rossz minőségű hangrendszerünk miatt alacsony a hangerő. Valójában azonban az jelent akusztikai problémát, hogy egy nagy, magas mennyezetű teremben vagyunk, s így a hang nem terjed megfelelően. A hangrendszert tehát úgy kell beállítani, hogy az megfeleljen a terem adottságainak és a filmvetítés szükségleteinek.

A projektort jobb, ha mindig egy helyre helyezzük, így a kép méretét és élességét nem kell minduntalan újra beállítanunk. Vettünk egy vasszerkezetet, hogy a vetítőképernyőre rá tudjuk húzni, magát a képernyőt pedig a reklámszólókhoz használt anyagból készítettük el. Ez ugyanis nem engedi át a fényt, így a projektor sugarai nem hatolnak át rajta, és a háttér fekete marad. Elég nagy vetítőképernyőnk van. A sarkainál kezdtük kifeszíteni, hogy kellően feszes legyen, és ne maradjanak rajta csíkok.”

Vano, Bolnisi, Grúzia

„Rakjunk sötét függönyt az ajtó elé! Így az ajtó és a függöny közötti tér miatt nem jut fény a sötét terembe, ha valaki a vetítés alatt távozna vagy érkezne.”

Lazare

BOLNISZI, GRÚZIA

A gori mozirajongók közössége

Kelet-Grúzia másik vibráló és kreatív helye a Gori Fotográfusok Klubjának tagjai által alapított Művészház. Filmvetítéseket szerveznek, hogy a dokumentumfilmek segítségével a közönséget arra ösztönözzék: gondolkodjanak el korunk társadalmi problémáiról. A mozirajongókból közösséget akarnak kovácsolni, ám ennek megvannak a maga technikai nehézségei.

Az eredetileg kiállítóterem kialakított nagy kerek terem az akusztikája miatt gondot jelentett a filmvetítések során, mivel a hang torzult és visszhangzott benne. A csapat azonban megoldotta a problémát: a padlót szőnyeggel borították, az üres falakat pedig lefedték, s így a hangminőség jelentősen javult.

„A tapasztalat sokat jelent, különösen ha valakinek rossz a felszerelése. Emlékszem, egyszer egy AUX-kábellet volt probléma, emiatt nem ment át ugyanis a laptopról a hang a hangszóróra. Ki kellett cserélnünk. Azóta a helyszínen tartunk egy nagy dobozt tele mindenféle kábellet. Nagyon fontos tudni, hogy milyen a filmet lejátszó laptop és a hangszóró közötti csatlakozás. Előfordul, hogy valamelyik lappal nem akarnak működni az eszközök, ezért elengedhetetlen, hogy előzetesen kipróbáljuk őket.”

Ana

**GORI MŰVÉSZHÁZ,
GRÚZIA**

Vetítések a Racsa-fennsíkon

A vetítések során megszerzett tapasztalat Eter Arszanidze számára is felbecsülhetetlenül fontos; ő a nyugat-grúziai Racsa hegyes vidékén él. Fialat aktivistaként közösséget szervezett a térségben, összehozta a különböző falvak fiataljait, vett egy vetítőgépet, egy vetítővásznat és tizenöt széket, most pedig faluról falura jár, hogy helybe vigye a mozit az ott lakókhöz. Nem áll tehát a rendelkezésére jó minőségű technika, a vetítésekhez használt tér pedig mindig más és más, így minden egyes vetítés során meg kell oldania valamilyen technikai problémát.

Mivel kezdetben kevés tapasztalatuk volt a filmvetítések kapcsolatban, Eter és társai csak utóbb jöttek rá, hogy a termet el kell sötétíteniük. Jól emlékszik, hogy egyszer Salomé Jashi dokumentumfilmjét akarták vetíteni, ő pedig azonnal felismerte a problémát, és hozott néhány sötét, fekete függönyt, hogy az ablakokat eltakarva el lehessen sötétíteni a termet.

„Az általunk vásárolt hangszóró beltérben jól működik, de a szabadtéri vetítésekhez már nem elegendő a teljesítménye. Egy gyerekeknek szervezett rajzfilmvetítés során a hang annyira gyenge volt, hogy a gyerekek alig hallottak valamit. Így aztán próbáltak minél közelebb ülni a vászonhoz, és a végén gyakorlatilag a színpadon ültek.”

Eter

RACSA, GRÚZIA

Hogyan készülnek a vetítések Tetrickaróban

Sok vetítési helyszín számára a fényviszonyok jelentik az egyik legnagyobb problémát. Pati Savadze, a dél-grúziai Tetrickaro ifjúsági központjának munkatársa azt mondja, emlékei szerint még soha egyetlen vetítést sem tartottak nappal, inkább mindig megvárták, amíg besötétedik. A vetítéseket ráadásul néha az internet stabilitása is komolyan hátráltatja.

TAPASZTALATCSERE

„Mi soha nem bízunk abban, hogy az internet működni fog. A filmeket mindig előre letöltjük, lehetőleg egy nappal a vetítés előtt. A letöltés néha nagyon sokáig, akár három-négy óráig is eltart. Az is nagyon fontos, hogy ellenőrizzük, sikeres volt-e a letöltés. Előfordult, hogy azt hittük, sikerült leszednünk a fájlt, ám az az utolsó pillanatban elakadt. Ezt tehát mindenképp érdemes a vetítés előtt ellenőrizni. Ha megfogadják a tanácsomat, akkor ehhez még azt is hozzátenném, hogy ne használjanak külső merevlemezeket, hanem mindig töltsék le a fájlt a vetítéshez használt laptopra vagy számítógépre.”

Pati

**TETRICKARÓI IFJÚSÁGI
KÖZPONT, TETRICKARÓ,
GRÚZIA**

<https://www.facebook.com/tycgeorgia/>

FOTÓK:

ADAMIA, Levan; ARSANIDZE, Eter; CHKHART ISHVILI, Nat ali; KOŘÍNKOVÁ, Eva; PHALAVANDISHVILI, Lasha and Tato TSIKARIDZE

HOGYAN VÁLASSZUK KI A MEGFELELŐ FILMEKET

SZERZŐ: Andreea Bratosin, One World Romania Egyesület, Románia

- > A katalógus összeállítása
- > A minőség és a téma
- > A helyszín típusa
- > A célközönség
- > A személyes ízlés
- > Az időzítés
- > A helyi kulturális események
- > Közéleti témák
- > Összefoglaló

A katalógus összeállítása

A KineDok az egyes partnerországok koordinátorait segítségül hívva minden évben összeállít egy filmkatalógust. Minden partner öt kortárs dokumentumfilmet javasolhat nemzeti filmterméséből. Így a koordinátorok csoportja egy harminc címből álló listáról választ országonként két-két filmet, melyek aztán bekerülnek a katalógusba. Az alkotások kiválasztásának fő kritériumai, hogy magas művészi színvonalat képviseljenek, tematikusan sokszínűek legyenek, és legyen szó bennük társadalmi vagy politikai kérdésekről. Évente tehát tizenkét film kerül a nemzetközi KineDok-katalógusba, de a lista országonként további filmekkel is gazdagodhat.

A KineDok-filmklubok vezetői és a vetítéseknek otthont adó szervezetek változatos képet mutatnak: akadnak közöttük kulturális egyesületek, közintézmények, civil csoportok és a legkülönbözőbb háttérrel rendelkező magánszemélyek is. Az, hogy milyen filmeket válogatnak össze, mindig szorosan összefügg a vetítési helyszín kulturális értékeivel és identitásával. Bármilyen filmet is választ tehát valaki a KineDok-gyűjteményéből, az nem elválasztható a helyszíne kulturális kontextusától.

A vetíteni kívánt dokumentumfilmek kiválasztásakor számos szempontot figyelembe kell venni:

A KineDok katalógusa olyan művészi színvonalú dokumentumfilmeket tartalmaz, amelyek a társadalmi és politikai szempontból fontos témák széles skáláját ölelik fel (így például sokegyéb mellett foglalkoznak az igazságosság, a szólásszabadság, a testi és mentális egészség, a migráció, az intézményi korrupció, az öregedés és az időskor, a bántalmazás és a családi traumák, a kollektív traumák, a kisebbségek, az esélyegyenlőtlenség, a környezet és az éghajlatváltozás kérdéseivel).

„A filmekről a KineDok koordinátorának segítségével döntünk. Az ország politikai helyzete miatt jelenleg több grúz filmet tűzünk műsorra. Általában a kreatív iparágakban dolgozók, számára érdekes alkotásokat választunk. Legtöbbször már néhány hónappal előre tudjuk, hogy mikor van szabad kapacitásunk egy-egy vetítésre, és egy héttel előtte döntünk arról, hogy konkrétan melyik filmet fogjuk vetíteni.”

Natalie

**CUBE IN CONTEXT,
GRÚZIA**

<https://www.instagram.com/cubeincontext/>

A helyszín típusa

A vetítéseket a helyszín típusához (beltéri vagy kültéri) és a szervezők által megteremteni kívánt hangulathoz kell igazítani. A mainstream, közönségbarát filmek például inkább a szabadtéri vetítésekhez, bárkokhoz és kocsmákhoz passzolnak, a mozirajongóknak szóló művészfilmek pedig inkább a múzeumokhoz, könyvtárakhoz vagy művészeti galériákhoz. Végző soron azonban rajtad múlik, hogy melyik közönségnek mit vetítesz.

„A mi célunk, hogy a szezon során mindent levetítsünk a katalógusból. Igyekszünk minél több filmet a szabadban vetíteni, amíg jó az idő, és csak a hideg őszi és téli hónapokban használjuk a közösségi tereket. Ez jelentős hatással van arra, hogy hogyan tervezzük meg a vetítéseket, mivel a könnyebb filmeket a szabadtéri vetítésekre, a fajsúlyosabb filmeket pedig a téli időszak beltéri vetítéseire időzítjük.”

Zsuzsi, AKE-DEBRECEN (MAGYARORSZÁG)

A célközönség

Döntő fontosságú, hogy beazonosítsd a filmben bemutatott konkrét téma potenciális közönségét, és aztán annak tagjait hívd meg a vetítésre. Egy olyan filmre például, ami az idősök társadalomban betöltött szerepével foglalkozik, meghívhatod a nyugdíjasklubok és az idősökkel foglalkozó civil szervezetek tagjait. Minden szervezőnek más-más céljai vannak: egyesek hűséges és megbízható dokumentumfilmfesztivál közösséget szeretnének építeni, azok viszont, akik már rendelkeznek ezzel, a bemutatott témákról szóló beszélgetésekre kívánnak összpontosítani.

„A vetítések általában négyhetes időközönként tartjuk. Rájöttünk ugyanis, hogy nem működőképes, ha gyakrabban hirdetjük meg őket, főleg azért, mert a csapatunk tagjainak több időre van szüksége a megfelelő felkészüléshez. Néha azonban mindez a helytől is függ. Egyszer egy helyiséget két napra kaptunk meg, így a két egymást követő napra két eseményt is szerveztünk, ám közben arra is ügyeltünk, hogy más eseményekkel ne legyenek átfedésben. A témák illettek egymáshoz, így tökéletesen működött a dolog. A beltéri filmvetítések este 7 órakor kezdjük. Ez Aradon jól működik. Az emberek ugyanis nem maradnak nagyon sokáig a városban. Megnézik a filmet, részt vesznek a beszélgetésen, és este 10-kor már otthon is vannak. Nyaranta – attól függően, hogy hány órakor sötétedik – a szabadban vetítjük a filmeket. Ilyenkor az emberek is tovább maradnak.”

Iona

**CITIZENIT EGYESÜLET,
ARAD, ROMÁNIA**

<https://www.citizenit.ro>

A személyes ízlés

Kulturális rendezvényszervezőként kell, hogy meglegyen a saját víziód, ám nem szabad elfelejtened azt sem, hogy a filmeket a közönségnek vetíted, nem pedig magadnak. Egyensúlyt kell tehát teremtened a személyes ízlésed és annak világos érzékelése között, hogy a közönséged mit nézne szívesen.

LEGYEN SAJÁT VÍZIÓD

„A filmek kiválasztása kreatív folyamat, még ha nem is tűnik annak. Megnézem a KineDok-katalógus filmjeinek listáját, majd végiggondolom a következőket: mely témák működnek legjobban az én városomban, mely filmeket lehetne más rendezvényekhez vagy fesztiválokhoz illeszteni, mely filmek kapcsolódnak az aktuális nemzetközi vagy helyi eseményekhez, mely filmek szólnak egy-egy olyan csoporthoz, amelyet mi is meg akarunk szólítani. Ezután jön be szempontként az én saját személyes ízlésem és a filmek kritikai visszhangja (ez utóbbinak elég komolyan utánanézek). Jelenleg még csak két-három héttel előre tervezem meg a programot, de szeretném, ha idővel még jobban előre tudnék tervezni, és egyfajta KineDok-sorozatot tudnék tartani, mintegy minifesztiválként vagy filmklubként. Tudom, hogy a válogatás még mindig elég szubjektív, de igyekszem ezen változtatni.”

Simion

**PALATUL CULTURII,
ROMÂNIA**

<http://www.palatulculturiiibistrita.ro>

Az időzítés

Bizonyos dokumentumfilmek, illetve témák nagyobb figyelmet kaphatnak, ha egy adott évszakban kerülnek műsorra. Gondold át, hogy mely filmekhez lehet nyári vagy téli hangulatot társítani. Az utazásról, a sportról és a családi kapcsolatokról szóló filmek például inkább a nyári hangulathoz illeszkednek.

A FILMEK HANGULATA

A helyi kulturális események

Nézz utána, hogy a helyszíned környékének milyen fontos kulturális eseményei vannak, és ezek közül melyekhez tudnál vetítést társítani (gondolok itt például a film- vagy zenei fesztiválokra, a helyi tavaszi, illetve nyári ünnepekre, a galériák, múzeumok vagy könyvtárak éjszakájára, a városi napokra). Ha van olyan esemény, amihez valamelyik filmed illeszkedhet, akkor az fokozhatja a vetítésre irányuló figyelmet és a résztvevőszámát.

„Általában megnézem a naptárban, hogy van-e valamilyen különleges dátum vagy érdekes esemény, amelyik passzolhat valamelyik KineDok-filmhez. Ezután megkeresem a vetítés utáni beszélgetések potenciális meghívottjait. Ehhez például kiírom a FB-ra, hogy ilyen és ilyen szakértőket keresek, és az emberek időnként küldenek ötleteket – vagy megkeresek valakit, aki sok emberrel van kapcsolatban. Persze mindennek olcsónak kell lennie, mert nincs pénzünk nagynevű hírességekre.”

Blanka, FUTRA (CSEHORSZÁG)

Közéleti témák

Próbálj meg olyan helyi szervezetekkel együttműködni, amelyek az országodban kritikusnak számító kérdésekkel foglalkoznak. Egy LMBTQ+-film például nagyobb figyelmet kap, ha a Pride-héten vagy más, a queer közösségre összpontosító eseményen vetítik, egy roma közösségről szóló film pedig, ha a Nemzetközi Roma Napon vetítik, stb. Ne feledd, hogy egyes országokban bizonyos témák politikailag érzékenyek, így fel kell készülnöd erőteljes reakciókra, illetve a közönséggel folytatott heves vitákra is.

Összefoglaló

A Kinedok minden évadban készít egy tizenkét-tizenhat filmből álló katalógust. A helyi partnerek ebből válogathatnak a helyszínük vetítéseire. A filmválasztás mindig kapcsolatba hozható a vetítési helyszín kulturális értékeivel és identitásával.

A vetíteni kívánt dokumentumfilmek kiválasztásakor több szempontot is figyelembe kell venni:

- **A film minősége és témája.** A KineDok katalógusa magas művészi színvonalú dokumentumfilmeket tartalmaz, amelyek a társadalmi és a politikai kérdések széles skáláját ölelik fel.
- **A helyszín típusa.** A vetítéseknek alkalmazkodniuk kell a helyszínek különböző típusaihoz (belső, kültéri) és a helyszín és a szervezők által megteremtett hangulathoz.
- **A célközönség.** Fontos, hogy meghatározzuk a filmben bemutatott téma potenciális közönségét, majd azt meg is hívjuk a vetítésre.

- **A személyes ízlés.** *Egyensúlyt kell teremteni a személyes ízlésünk és a közönségigény között.*
- **A megfelelő időpont** (évszak, ünnepek). *Bizonyos dokumentumfilmek vagy témák népszerűbbek lehetnek, ha az év egy adott szakában vetítik őket.*
- **Az eseti vagy rendszeres helyi kulturális események.** *Át kell gondolni, hogy milyen fontos helyi kulturális eseményekhez lehet a vetítést illeszteni.*
- **A meghatározó társadalmi-politikai témák.** *Együtt lehet működni olyan helyi szervezetekkel is, amelyek az adott országban bizonyos kritikusnak számító társadalmi-politikai kérdésekkel foglalkoznak.*

Amint az idézetekből is látható, minden szervező a saját kreatív gondolati íve szerint építi fel az egyes eseményeket, illetve a dokumentumfilm-vetítésekből és a kísérő eseményekből álló teljes programját.

FOTÓK:

Film stills (Apparatgeist; White on White)

Archive of our screening venues (Muzeul Amintirilor din Comunism Art Burg; Muzeul Cineastului Amator; Muzeul Literaturii Romane; Rezidenta Scena 9 – Bucharest Romania)

HOGYAN TARTSUNK ÁLLANDÓ KAPCSOLATOT A KÖZÖNSÉGÜNKKEL

Mária Hejtmánková, PR- és kulturális manager, Szlovákia

- > Mindennek az alapja: a kommunikáció
- > A költségvetés
- > Direkt marketing
- > Az időzítés
- > Kik a nézőid?
- > Fedezz fel új narratívákat és friss témákat!
- > Közösségi média
- > Arculat

Mindennek az alapja: a kommunikáció

Ha úgy döntesz, hogy vetítéseket szervezel a KineDok által kínált filmekből, helyszíned különleges közösségi térré válik: a közép- és kelet-európai dokumentumfilm-gyártás legjavát kínálja az odalátogató közönségnek. Ám te a filmeknél jóval többet nyújtasz majd nekik: élményeket! Ezzel együtt is előfordulhat azonban, hogy egyszerűen nem képtelen leszel odacsalogatni a nézőket. Éppen ezért sarkalatos pont a megfelelő kommunikáció. A kommunikáció alapvető szerepet játszik a mindennapi életünkben, hiszen ez szolgál a kapcsolatteremtés és az információcsere eszközeként. A nézők becsábításához elengedhetetlen, hogy hatékonyan kommunikálj a közönséggel, és ezt megfelelően kialakított marketing- és PR-tevékenységgel is megtámogasd.

A költségvetés

A PR-költségvetést gyakorta alálövik, különösen a kulturális és a nonprofit intézményekben, mivel sokszor úgy vélik, fontosabb a programokra költeni, a közönséggel való hatékony kommunikáció szükségességét pedig figyelmen kívül hagyják. A költségvetés kialakításakor nagyon fontos, hogy mind a PR-ra, mind a marketingre külön összeget irányozzunk elő. A programban szereplő minden egyes kulturális esemény, illetve a vetítésre szánt filmek esetében is elengedhetetlen a megfelelő kommunikáció. A költségvetés véglegesítése előtt gondold át, hogyan szeretnéd elérni a nézőidet. Határozd meg, hogy kik is alkotják a közönséged, illetve hogy annak tagjait milyen módon tudod a legjobban elérni, majd ehhez

rendeld hozzá a költségvetést. Amikor mindezt végiggondolod, légy reális és körültekintő! Mennyi embert érsz el, ha csupán a vetítést hirdető plakátokat használod? És mennyit a filmplakátokkal? Milyen hatása van a programplakátoknak? És a filmplakátoknak? Hányra darabra van szükséged belőlük, és hova a legjobb kihelyezni őket?

Milyen elérése van a közösségi médián elhelyezett fizetett hirdetéseknek? És mekkora a közösségi hálózatokon történő fizetett hirdetések hatósugara? Biztos, hogy jól vannak belőve? Ha egyébként nem használod fizetett hirdetéseket, gondold át, nem lenne-e érdemes fizetned értük, amennyiben szeretnéd növelni az egyes posztjaid, illetve a közösségi oldalad elérését. Próbáld feldobni a megjelenésed, és tegyél ki videókat, posztolj a Reelsen, rakj ki sztorikat! Ki felel nálatok a PR-ért? A PR-menedzserek szerepét gyakran alábecsülik. A pozíciót betöltő személyek olykor más feladatokat is kapnak, olykor pedig csak alacsony díjazásban részesülnek, és ezért többféle munkát is el kell vállalniuk. Ideális esetben van nálatok egy teljes munkaidőben foglalkoztatott személy, aki a médiával kommunikál, tartalmat készít a közösségi oldalaitokra vagy a weboldalakokra, és a program láthatóságának növelésével kapcsolatos egyéb tevékenységekre összpontosít.

Direkt marketing

A közönséggel való folyamatos kommunikáció nem csak a közösségi oldalakon hasznos. Egyszerű és költségkímélő kommunikációs módszer lehet, ha e-mailt vagy hírlevelet használod. Ne feledd azonban, hogy a kevesebb néha több. Döntsd el, hogy milyen tartalommal és gyakorisággal akarsz e-mailben kommunikálni, hogy üzeneteiddel ne zavarod a közönséged, az általad kiküldött tartalom pedig lényegre törő és érdekes maradjon.

A direkt marketing jó segítség lehet ahhoz, hogy a célközönséged be tudd azonosítani, és hatékony kommunikációs stratégiát tudj kidolgozni. Emellett a hagyományos reklámozási módszerek költséghatékony alternatívája. Ha még nincs levelezőlistád, amelyen a nézőidet elérhetnéd, akkor a vetítés előtt kérdezd meg őket, hogy szeretnének-e híreket kapni a programról. A közvetlen személyes kommunikáció alternatívája lehet, ha a WhatsApp- vagy Signal-csoportokat használod, mert ezeken is meg tudod osztani a közelgő beszélgetésekkel és vetítésekkel kapcsolatos információkat.

Bizonyosan számodra is ismerős és egyébként nagyon is hathatós marketingeszközt jelentenek a szóbeszéd útján terjedő ajánlások. Hogyan hozhatjuk ki ezekből a legtöbbet? Gondolj csak arra, amikor egy éttermet, egy szállodát vagy valamilyen jó helyet ajánlasz a barátainak. Milyen hozzáadott értékkel bírsz az, hogy te személyesen ajánlod őket, és honnantól kezdődik a szóbeszéd útján történő reklám?

Minden egyes beszélgetés vagy vetítés után biztasd a közönséged arra, hogy fedezzen fel magának más, az általad válogatott programban szereplő filmeket is, ahogyan azt a grúz **ART HOUSE GORI** vagy a magyarországi Telep is teszi. Meséld nekik arról, hogy miről szól a film, és hogy milyen vendégeket akarsz majd meghívni hozzá. Az **ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEKEGYESÜLETE** például minden vetítésen kirakja a következő alkalommal sorra kerülő film plakátját.

Ha a helyszíned és a technikai eszközeid lehetőséget nyújtanak rá, akkor a **DOKUKINÓTÓL** is ötletet meríthetsz: ők saját készítésű videók révén népszerűsítik a programjukat. A vetítések után tartott viták videóit megoszthatod a weboldalon vagy a közösségi oldalaidon, de az is elég, ha néhány megkapó pillanatot kiemelsz belőlük.

Az időzítés

Az időzítés jelentősége döntő. Vajon elég az, ha csak a vetítés előtti nap raksz ki egy posztot a közösségi médiás felületeiden? És az, ha csak a városban itt-ott kirakott havi programajánló poszttereket használod? A kulturális rendezvényhelyszínek programkínálata igen sokszínű, akár csak egy csokis doboz, amelyben minden szeletnek más-más íze van. Éppen ezért tanácsos még időben részletes tájékoztatást adni a filmes programtervről és módszeresen kihelyezni a plakátokat.

De mikor is van a megfelelő pillanat arra, hogy egy-egy vetítést hirdetni kezdj, és hogyan fogj ehhez hozzá? A filmplakátokat már legalább két héttel korábban ki kell helyezni a potenciális nézőid által látogatott helyekre. Mindenképp emeld ki rajtuk a vetítés napját és óráját.

Ekkor már elkezdened beharangozni a vetítést a közösségi oldalaidon, a helyi médiában, közvetlenül kiküldött e-mailek formájában és más egyéb csatornákon is. Semmiképp se felejtse el megemlíteni, hogy mitől lesz az adott vetítés különleges.

Lépj kapcsolatba a médiával!

Felhívhatod például a figyelmet arra, ha a film nem elérhető a hagyományos mozihálózatok vagy a tévék kínálatában, vagy ha a vetítés mellé beszélgetést, illetve más érdekes vendégek részvételével szervezett programot is szervezel. Rendkívül fontos, hogy mindenki számára világos legyen, mitől különleges az eseményed. A **STANICA ŽILINA-ZÁRIEČIE** és más jelentős szlovák kulturális centrumok, illetve a román **MA HUB** például jelentős számú nézőt vonzanak a vetítéseikre, különösen a nyáron a szabadban tartott alkalmakra. Neked mi a tapasztalatod? Lépj kapcsolatba a helyi médiumokkal, rendszeresen értesítsd őket a programoddal kapcsolatos fejleményekről, és nekik is küldj meghívót a vetítésekre! Ebben az esetben is igaz, hogy a kevesebb néha több. Ha szeretnéd, hogy a médiának küldött üzeneteid tényleg célba érjenek, akkor világosan, lényegre törően és mértéktartóan kommunikálj velük.

A Google Drive Táblázatok alkalmazásával vagy más digitális felületen készíts magadnak marketinges naptárat, és jelöld be rajta azokat a napokat, amikor szeretnél valamit kommunikálni, és azt is, hogy ezt milyen formában szeretnéd tenni. A hatékony marketing a világos tervezésen alapszik.

Végül, de nem utolsó sorban, fontos, hogy átgondold a konkrét film vetítésének időzítését. A vetítés ideális idejét a helyi körülményeknek megfelelően válaszd ki, tehát vedd számításba, hogy milyen más nagyobb volumenű, illetve filmvetítést kínáló rendezvények lesznek a városban, mert ezek csökkenthetik a nézőid számát.

Kik a nézőid?

Visszaüthet, ha abban a hitben élsz, hogy a vetíteni kívánt film mindenki ízlésének megfelel. Mindenképp érdemes beazonosítanod és leszűkítened a célközönségedet. Ki az, aki tényleg látni szeretné a filmet? És ki az, akinek látnia kellene?

A nézőidnek minden bizonnyal a tiédől eltérő érdeklődési körük és világlátásuk van. Vajon hol töltik az idejüket, amikor éppen nem a te helyszíneden vannak? Milyen dolgok iránt érdeklődnek? Dolgoznak, tanulnak vagy már nyugdíjasok? Milyen kommunikációs csatornákon lehet elérni őket? A Facebookon, az Instagramon, e-mailben, plakátokkal, a rádión keresztül, podcastekkel vagy máshogy? Ha a fenti kérdésekre nem tudsz választ adni, akkor gondolkodj el azon, hogy nem lenne-e érdemes kérdőíves felmérést tartani a körükben. Ezt akár a közösségi médiás felületeidre is kirakhatod fizetett hirdetés formájában, de akár a kezébe is nyomhatod a rendezvényedre látogatóknak. És itt újra érdemes aláhúzni: a kevesebb néha több. A kérdőív ne legyen hosszú, és világos, tömör kérdéseket tartalmazzon. Ne felejtse el megkérdezni, hogy a válaszadókat szeretnék-e hírlevelet kapni tőled.

Hogyan tartsd egyben a közösséged?

Ha a városodban vannak iskolák vagy egyetemek, akkor gondold át, hogy nem lehetne-e partnerségre lépni velük. Keresd meg az oktatókat, mindenekelőtt azokat, akik filmes tárgyakat tanítanak, lépj kapcsolatba a diákokkal, és próbáld valamilyen közösségbe szervezni őket! Ha attól tartasz, hogy a fiatalok idővel elköltöznek majd a munkalehetőségek, a továbbtanulás vagy a családjuk miatt, akkor jusson eszedbe, hogy életük egy jelentős szakaszának te is részese voltál, és valószínűleg a későbbiekben is hajlandók lesznek arra, hogy megosszák veled az érzéseiket és a tapasztalataikat.

A közösség működtetése érdekében a programod és a kommunikációs módszereid igazítsd a már meglévő nézőid változó demográfiai összetételéhez, de közben az új közösség felé is légy nyitott. Gondold át, nem akarsz-e vetítéseket szervezni a gyermekes szülők számára! Így mialatt a felnőttek kint élvezik a filmet, a gyerekek speciálisan összeállított, kreatív beltéri programokon vehetnek részt. Rágcsálnivalót is adhatsz nekik, a maradékokat pedig hazavihetik. Ezeket rendezvényeken általában fantasztikus hangulat szokott uralkoni.

A FUTRA CLUB a rendszeresen járó nézőkön túl a helyi szociális ellátásban dolgozó embereket is meghívja. Sok idős ember él a városodban? Akkor mindenképpen számolj velük, amikor összeállítod a programodat! Gondolkodj el azon például, hogy nem lenne-e érdemes kapcsolatba lépned azokkal a szervezetekkel, amelyek programokat szerveznek nekik! Az ilyen helyeket ugyanis gyakorta felkeresik azok az aktív idősök, akik szívesen vesznek részt új, különösen művészeti jellegű programokon. Együttműködsz-e már valamilyen formában a várossal vagy a kerületteddel? Jóban vagy a közeli üzletek, kávézók, fagyaltozók stb. tulajdonosaival? Ha nem, gondold át, hogy nem lenne-e érdemes, mivel ezek a helyek ideálisak arra, hogy kirakd a filmplakátjaidat, és beszélgetésbe elegyedj a közösséged tagjaival. Roppant fontos, hogy a különböző közösségek kapcsolatba kerüljenek egymással.

Ennek a megközelítésnek a modellértékű példája a szlovákiai kisvárosban, Stupavában működő mozi. A filmes plakátok ott vannak a város legkülönbözőbb helyein, például a boltokban, a művészeti iskolákban, a fagyfaltozóknak vagy éttermekben. Ezek a plakátok a közönséggel való kommunikáció alapvető eszközei, és általuk a városlakók is a mozi részének érezhetik magukat, mivel úgy gondolják, hogy ez az „ő mozijuk”. A vetítések a helyi kulturális központban kaptak helyet. A jegyeket egyszerűen a mozi kávézójában meg lehet váltani, ahol italokat, popcornot, sőt felnőtteknek és gyerekeknek egyaránt érdekes művészi értékű könyveket is kínálnak. A közönséggel való kapcsolattartás túlmutat az információközlésen; valami pluszt is kell nyújtani, hogy az általad kínált élmény gazdagabb legyen.

STUPAVA, SZLOVÁKIA

Fedezz fel új narratívákat és friss témákat!

Mi a témája a vetíteni tervezett filmnek? Milyen problémákat jár körül? Ezekre a kérdésekre mindenképp meditálj el egy kicsit, mielőtt elkezdenéd a vetítés kommunikációját! Meséld el, hogy miről szól a film, emeld ki, hogy mi is a fő mondanivalója, és próbáld a személyes érzések szintjén megragadni vele a közönségedet!

Vegyük például *A döntés* című filmet! Milyen lehet a római katolikus papok élete? Mivel jár a cölibátus?, Tényleg szükség van rá? Ismersz olyan papot, aki nem tartotta be? Hogyan reagáltak rá az emberek? Ezek mind elég érzékeny kérdések, úgyhogy érdemes őket ennek megfelelően megközelíteni. Mind a kommunikáció, mind a filmről szóló beszélgetések során fel lehet vetni olyan releváns témákat, amelyeknek globális vagy lokális szempontból érdekesek lehetnek.

A film témája révén az embereket aktuálisan foglalkoztató kérdésekre is reflektálhatsz. Itt van például a következő bejegyzés a **SIEBEN WINTER IN TEHERAN** című dokumentumfilm

vetítéséről: „Ma van a halálbüntetés elleni világnap. A moziban éppen Steffi Niederzoll *Hét tél Teheránban* című dokumentumfilmjét játsszák. A film Reyhaneh Jabbari iráni diáklány életét meséli el, aki megölte erőszaktevőjét, és **EMIATT KIVÉGEZTÉK.**” A magyar **KINODOMINO** repülőjegyre hajazó meghívókat tervezett egy virtuális mexikói utazásra, hogy ezzel reklámozza az **HECHO EN MEXICO** című filmet. Az egyedi formaterv felhívta a figyelmet a dokumentumfilmre, ami a zenén keresztül meséli el a mexikói kultúra történetét. A rendezvényen aztán a közönség elmerülhetett a mexikói hangulatban: voltak autentikus ételek, zene és dekoráció is. Ez az élmény több volt, mint amit egy egyszerű vetítés szokott nyújtani – a rendezők olyan eseményt szerveztek, amit mindenki szívesen újra átélne.

A KineDok vetítések által nyújtott további pluszt a beszélgetések adják. A saját tapasztalatodból te is tudhatod, hogy az emberek szívesen vesznek részt olyan rendezvényeken, amelyeken a városod ismert személyiségei is szerepelnek. Hívd meg őket a vetítés utáni beszélgetésre! A KineDok-os dokumentumfilmek olyan témákat tárgyalnak, amelyek vitára ösztönöznek. Sokuk nyert valamilyen díjat, vagy szerepelt rangos fesztiválokon. Ha erre felhívod a figyelmet, akkor az a közönséged is meg fogja mozgatni.

Kérj fel olyan kurátort, aki lebilincselő módon tudja bemutatni a film tartalmát! Amikor például más civil szervezetektől hívnak vendégeket a budapesti **GÓLYA** nevű kocsmá egy-egy rendezvényére, akkor azok a saját közösségi médiás felületeiken is aktívan népszerűsítik az eseményt. Minél több más szervezettel és közösséggel vagy kapcsolatban, annál szélesebb lesz a potenciális közönséged.

Közösségi média

Az emberek ugyan nem szeretik, mégis rengeteg időt töltenek el rajta. A te közönséged melyik platformot részesíti előnyben? És vajon mikor van a legjobb pillanat arra, hogy egy-egy meghívót kitegyünk? A Nobel-díjas Daniel Kahneman könyvében azt írja, hogy a gondolkodásunkat két rendszer vezérli. Az első gyors, intuitív és érzelmi alapú, a második pedig lassabb, céltudatosabb és logikusabb. Ha közösségi médián keresztül kommunikálunk, akkor nagyon fontos, hogy mind a kettőre építsünk. A minden irányból ránk zúduló információmennyiség lerövidíti azt az időt, ameddig az emberek egy-egy témára tudnak koncentrálni. Különösen így van ez a közösségi médiában. A figyelem megragadása érdekében olyan vizuálisan vonzó tartalmakat (fotókat, videókat) használj, amelyek kellően megragadják az emberek figyelmét, amikor gyorsan végig görgetik a posztokat.

A felhasználók olyan értékes és lényegre törő tartalmakat keresnek, ami magához vonzza a tekintetüket, és öarra sarkallja őket, hogy további információért a mellékelt linkre kattintsanak, majd végül a vetítésre is elmenjenek. A mindenféle pluszt nélkülöző, utolsó pillanatban született eseménymeghívók nagy valószínűséggel nem vonzzák őket. Stílusod legyen egyszerű, érthető, és semmiképp ne írd le a film kivonatolt tartalmát a posztban! Példaként nézd meg, milyen **BEJEGYZÉSSEL** reklámozták Nisha Pahuja **TO KILL A TIGER** című filmjét.

Arculat

A KineDok arról ismert, hogy minőségi dokumentumfilmeket vetít a közönségének. Ha a KineDok logóját tartalmazó fotókat és promóciós anyagokat látnak, akkor a korábbi KineDok-os eseményeken pozitív élményeket szerző emberek magától értetődő módon az újabb rendezvényeken is részt fognak venni. A vizuális arculat első pillantásra magához vonzza az emberek tekintetét. Ez a logókkal, illetve az általunk megtestesített értékekkel is kapcsolatba hozható. Ha a hálózat tagjai megfelelő módon szervezik az eseményeket, akkor a KineDok filmjei azonnal felismerhetőek lesznek. Emiatt pedig a közönség tartósan is emlékezni fog a KineDok-ra. Éppen ezért kulcsfontosságú, hogy az arculatunk következetesen kommunikáljuk. A közösségi médiában ne felejtse el a #kinedok-ot használni, mert ezáltal minden egyes KineDok helyszín összekapcsolódik egymással. Az egyes filmekről szóló alapvető adatokon kívül a KineDok-tól kaptok még: plakátokat, filmösszefoglalókat, KineDok-logót tartalmazó fotókat, filmelőzeteseket és sajtócsomagot is.

Ezek az anyagok úgy vannak kialakítva, hogy jó fogódzót nyújtsanak a programod hatékony kommunikációja során. A szervezeted minden tagja többször is aktívan hozzájárul a kommunikációs eszközök fejlesztésének kreatív folyamatához. Ne feledd: több szem, többet lát!

CSATLAKOZZ

<https://kinedok.net/join-us>

Hivatkozások:

Daniel Kahneman: **THINKING, FAST AND SLOW**

Clarke L. Caywood: Public Relations

Források:

KineDok survey ☺

<https://www.facebook.com/zuendfunk> <https://www.instagram.com/sakhinyc/> <https://www.facebook.com/documentarysc>

FOTÓK:

GLISNÍKOVÁ, Lenka; MRÁČEK, Adam and Radka PISKAČOVÁ

Archive of our screening venues (Kinodomino, Futra)

Film still (Holy Dilemma)

Instagram (@sakhinyc)

KEDVES KÖZÖNSÉG, PONTOSAN KI IS VAGY?

SZERZŐ: Dina Pokrajac, Dokukino KIC menedzser, Restart, Horvátország

- > Kedves Közönség, ki is vagy pontosan?

- > Milyen filmeket válasszunk

- > A mozi mint nappali

- > Ne csak filmvetítést szervezz, élményt is adj!

- > Keress társakat!

- > A hét aranyszabály

„Mindenki része a célközönségnek, és minél hamarabb rájössz erre, annál hamarabb jutsz sikerre.”

Nikica

**KINOKLUB „ŠIBENIK”,
HORVÁTORSZÁG**

<http://kinomreza.hr/kinoklub-sibenik/>

Kedves Közönség, ki is vagy pontosan?

A következő fejezet a horvátországi **DOKUKINÓBAN** szervezett közösségi vetítések tapasztalatait foglalja össze. Programunkat elsősorban az aktuális társadalmi változások határozzák meg, és olyan filmek alkotják, amelyek művészi és innovatív módon tárgyalnak társadalmilag és politikailag releváns témákat (például dzsentrifikáció, nemnövekedés, környezeti kérdések, migráció, gyarmati örökség, a közös javaink védelme, a biológiai és a társadalmi nemek egyenlősége, társadalmi átalakulások, a demokratizálódás és a részvételiség kérdései, a média és a nyilvánosság, alternatív gazdasági modellek). Felkaroljuk a vitatott és kényes témákat, és a dokumentumfilm-vetítéseket követő moderált vitákkal ösztönözzük a párbeszédet. Szívesen vesszük, ha ezeken többféle vélemény is megjelenik, és nyitott, kritikai gondolkodásra buzdítjuk a résztvevőket.

A művészet mindig átpolitizált

Széleskörű együttműködést folytatunk többféle civil szervezettel és különféle, többek között a politikatudomány, a szociológia, a filozófia, az ökológia, az antropológia, a történelem és a gazdaság területén jártas szakértőkkel. Az egyes dokumentumfilmek által tárgyalt témákat ilyen módon próbáljuk szélesebb, interdiszciplináris kontextusba helyezni. Az általunk vetített filmek miatt a közösségi médiában gyakran érnek minket heves támadások az ellenkező politikai spektrum tagjai részéről. Különösen igaz ez azoknak a filmeknek az esetében, amelyek Jugoszláviával és az egykori szocialista rendszerrel vagy vitatott történelmi eseményekkel foglalkoznak. Társadalmunk számára ezek a témák még mindig fájdalmasak, a kollektív emlékezetet pedig egyesek sajnos folyamatosan igyekeznek kitörölni, illetve átírni. Számunkra

azonban a művészet mindig politikai töltéssel is rendelkezik, és kötelességünknek érezzük, hogy a vitatott témákról eszmecserét kezdeményezzünk. A dokumentumfilmek segítenek abban, hogy az emberek nyitottabbá váljanak, fejlesszék az empátiájukat, illetve jobban megértsenek másokat.

Milyen filmeket válasszunk?

„Nem állítom, hogy egyszerű, mert nem az. Rengeteg erőfeszítést igényel, és elég egy film (amiről azt hitted, érdekes lesz), hogy örökre elveszítsd a közönséged. Én azt gondolom, hogy folyamatosan jó programot kell összeállítani, állandóan új dolgokat behozni, és mindent beleadni. A leghálásabb pillanat az, amikor a film megtekintése után az emberek – még a látottak hatása alatt – odajönnek hozzád, hogy köszönetet mondjanak. Ilyenkor látjuk meg a célt és az értelmet mindabban, amit csinálunk.”

Ana

**SHPEENADOX, LABIN,
HORVÁTORSZÁG**

<http://www.shpeenadox.com/>

A filmek válogatásával foglalkozó embereknek az első feladata az, hogy meghatározzák, milyen közönséghez is akarnak szólni. Néha, amikor mindenkire szólni akarunk, fájdalmasan tudatosul bennünk, hogy valójában senkihez sem szólunk. Soha nem fogsz tudni mindenkinek megfelelni, és teljesen rendben van, ha először is a saját magad ízlését próbálsz kielégíteni. Annak, aki a filmeket válogatja, két ellentétes dolgot kell összehétköztenie: a népes és sokszínű közönség létehozását azzal, hogy bizonyos filmek és témák csak egy bizonyos réteg ízlésnek szólnak.

A vérbeli mozirajongók a filmválogatókat tisztelni fogják a filmes ismereteik és kifinomult ízlésük miatt, ám a kurátoroknak értetőnek kell maradniuk a kevésbé kifinomult és a dokumentumfilmek iránt csak alkalmanként érdeklődő közönség számára is. Utóbbiak csak azért jönnek el a vetítésre, mert egy adott téma érdekli őket, vagy mert a sikeres PR-kampányod felcsigázta az érdeklődésük.

Neked pedig az kell legyen a célod, hogy a vetítés annyira kellemes élmény legyen számukra, hogy máskor is ellátogassanak a helyszínedre vagy az általad szervezett eseményekre. Az életrajzi és a zenei témájú dokumentumfilmek természetesen mindig nagyon népszerűek. A dokumentumfilmek nézői még mindig túlnyomórészt a téma alapján ismerik ki magukat, a dokumentumfilmfesztivál pedig nem feltétlenül tekintik legitim művészeti formának. A mi feladatunk, hogy ez a véleményük megváltozzon.

A következő lépésként próbáld megállapítani, hogy milyen – más kulturális események által gyakran mellőzött – témák fontosak, illetve életbe vágóak a közösséged számára, és próbáld olyan dokumentumfilmeket találni, amelyek ezekkel releváns és művészileg ösztönző módon foglalkoznak. Te magad is kitalálhatsz ilyen témákat, de ötletelhetsz róluk a csapattal is, illetve úgy is kiválaszthatod őket, hogy másokkal beszélgetsz, vagy a sajtóban és a közösségi médiában követed az aktuális eseményeket.

A KineDok **KATALÓGUSA** jó kiindulópontot ad ehhez. Az egyik 2021-es kedvencem, az **ÉDENÁTRENDÉZÉSE** jó példája annak, hogyan lehet egy provokatív filmmel több közönségréteget ötvözni. Ez a vizuálisan lenyűgöző filmes költemény tetszik ugyanis a mozirajongóknak, de a szélesebb, tematikusan tájékozódó közönséget is vonzza, hiszen egy tanulságos történet arról, hogy a természet mennyire ellenálló, az emberi mohóság pedig mennyire telhetetlen (az utóbbi években nézőinket, különösen a fiatalabb korosztály tagjait, rendkívül foglalkoztatják a környezeti témák).

Ne becsüld alá a közösséged, ne szolgálj ki minden szeszélyét, de ne is legyél nagyképű sznob! Vedd észre, mikor kell biztosra menned, és olyankor ütemezz be egy szórakoztató filmet, egy fesztiválkedvencet, vagy akár egy népszerű helyi utazó blogger által készített alkotást! Mindezzel együtt az általad kínált programnak egyedinek kell lennie, éppen ezért ne habozz, ha bátor és merész kreatív döntéseket kell hoznod a filmválasztás során. Arra is törekedj azonban, hogy mindenkinek mérlegeld a szempontjait, és hogy nyitott légy a közösséged javaslataira (a mi nézőink e-maileken, a közösségi médiás kommenteken, illetve a vetítések után kiosztott alkalmi kérdőívekre adott válaszokon keresztül adnak nekünk visszajelzést).

A mozi mint nappali

Mindig tartsd szem előtt, hogy dokumentumfilmet nézni társadalmi esemény. Mi a Dokukinóban elsősorban arra törekszünk, hogy az éppen futó dokumentumfilmet hangulatos és intim légkörben vetítsük, a mozinkat pedig egy olyan nappalivá varázsoljunk, ahol kényelmes székek vannak, és a nézők közvetlenül érintkezni tudnak a filmek készítőivel, valamint a projekt mögötti

kreatív csapattal. Nézőinkkel rendszeresen kommunikálunk, és készségesen reagálunk minden észrevételükre, illetve javaslatukra.

Gyakran kapunk olyan üzenetet a közönségünk egy-egy tagjától, hogy „Ezt kellene levetítenetek” vagy hogy „Ez egy fantasztikus este volt”. Közhelyesen hangzik, de az emberek érzik, ha szereted, amit csinálsz, ha pedig nem, akkor azt mindenki érezni fogja, és senki sem fog eljönni a rendezvényeidre. Nekünk fontos, hogy az emberek szívesen jöjjenek a mozinkba, szívesen kérdezzenek a csapatunktól, és szívesen vegyenek részt az eseményeinken.

Néha egészen apró dolgok éreztetik velük, hogy szívesen látják őket és ellazulhatnak. Mi például engedjük nekik, hogy a vetítőterembe behozzák a bárban vásárolt italukat vagy a saját rágcsálnivalójukat. Mivel kutyabarát mozi vagyunk, mindig van a földön néhány vízzel és finomságokkal teli kutyatál, hogy a nézőink kedvencei számára is élvezetes legyen a mozilátogatás. Figyelj oda rá, hogy a kollégáid beszélgessenek a nézőkkel, illetve hogy minden, a filmmel kapcsolatos kérdésben részletes és alapos felvilágosítást tudjanak nekik adni! És ne kapcsoljanak rögtön védekező üzemmódba, ha kritika éri őket – hiszen még a hisztériáktól is lehet tanulni.

**DOKUKINO, ZÁGRÁB,
HORVÁTORSZÁG**

Ne csak filmvetítést szervezz, élményt is adj!

KÍVÁNCISISÁGOT ÉBRESZTENI

„Minden promó sikeres, ha nem kelt olyan érzetet a közönségben, mintha egy nagyvállalat szólítaná meg.”

Nikica

**KINOKLUB „ŠIBENIK”,
HORVÁTORSZÁG**

<http://kinomreza.hr/kinoklub-sibenik/>

A legtöbb fejtörést az okozza, hogy miként keltsük fel a közönség kíváncsiságát. Lássuk be: egy kiváló és időszerű film gyakran nem elég ahhoz, hogy megragadja az emberek figyelmét. Nem elég, ha csupán levetítjük a filmeket; a vetítés mellé élményt is kell nyújtanunk. A Dokukino filmbemutatóit szinte exkluzív módon a film stábjával folytatott beszélgetések, a film témájához kapcsolódó panelbeszélgetések vagy más különleges események kísérik.

Az új filmek közönségét célzottan is megszólítjuk; a rendszeres reklámok mellett minden hónapban speciális promóciós kampányokat is szervezünk, és ezek során az adott közösségnek tetsző kommunikációs csatornákat és kampányeszközöket használunk. Alapvetően a mozirajongókat vesszük célba, de minden egyes film esetébeft felvesszük a kapcsolatot olyan civil szervezetekkel, egyesületekkel, márkákkal és médiumokkal, amelyek kifejezetten a választott dokumentumfilm által vizsgált témához kapcsolódnak.

A **KING SKATE** című film esetében például a gördeszkásokat és a punkokat kerestük meg (felvettük a kapcsolatot a helyi gördeszkás és alternatív klubokkal, például a **MOCHVARÁVAL**, és végül még azt is megtudtuk, hogy az Isztrián minden évben megrendezik a **VLADIMIR SKATE FILMFESTIVÁLT**). A **PALOTA A NÉPNEK** esetében viszont helyi építészekkel, városi antropológusokkal, várostervezőkkel, valamint design- és építészhallgatókkal léptünk kapcsolatba. **ÉPÍTÉSZET ÉS EMLÉKEZET** címmel egy egész programsorozatot építettünk a film köré; ennek során szakértői panelbeszélgetéseket tartottunk, és több más filmet is levetítettünk.

A **SOLO** vetítésekor beszélgetést szerveztünk a zongoratanár csodagyerekkel, Virna Kljakovićcsal, valamint Hrvoje Handl pszichiáterrel, akik saját tapasztalataikról meséltek nekünk, ezzel pedig sikerült pluszt nyújtaniuk a közönségnek. Több zeneiskolával és a Vrapče Egyetemi Pszichiátriai Kórházzal is kapcsolatba léptünk, ez utóbbi ugyanis a Horvát Filmkritikusok Társaságával együttműködve **FILM ÉS PSZICHIÁTRIA** címen filmes-beszélgetős programot szervez diákjainak és gyakornokainak.

Igyekszünk a filmkultúrát terjeszteni, illetve ezzel egy időben a mozilátogatás kultúráját is erősíteni. Ennek érdekében változatos rendezvényprogramot állítunk össze, de a rendelkezésünkre álló teret is próbáljuk minél jobban kihasználni azáltal, hogy a moziterem mellett további helyiségeket is kialakítunk – egy kávézót, ahol vetítés utáni beszélgetéseket, workshopokat és előadásokat tartunk, egy könyvesboltot, ahol filmes magazinokat és kiadványokat árulunk, egy kiállítóteret a videós installációk, filmplakátok és fotók számára. Emellett szervezünk szabad mikrofonos alkalmakat a filmek vagy az új megjelenések megvitatására – és még sok egyéb programot is.

**DOKUKINO, ZÁGRÁB,
HORVÁTORSZÁG**

<https://dokukino.net/>

Keress társakat!

A közönségszám júniusban általában csökkenni kezd, ezért július elejétől szeptember második feléig szabadtéri vetítéseket szervezünk a zágrábi **ART PARK ZAGREBBEN**, a belváros egyik zöld oázisában, ahol kiválóan lehet hűsölni a forró nyári hónapokban. 2023-ban rendkívül sikeres vetítéssorozatot tartottunk **DOKSI UKLETI** címen a Klet nevű helyen. Ez egy olyan újjáteremtett tér, amelyet feltörekvő helyi művészek és kulturális szakemberek vettek birtokba. Itt összeálltunk a helyi művészekkel, aktivistákkal, kézművesekkel és a különböző helyi kezdeményezések képviselőivel, hogy felhívjuk a közönség figyelmét a kreatív dokumentumfilmekre és az általunk fontosnak tartott témákra, a filmvetítések pedig integrálódtak más itteni eseményekbe (koncertekbe, workshopokba, street art rendezvényekbe, bolhapiacokba). Nagyszerű kezdeményezés például a *Plastic Free July*; ezen a

helyi **ZELENA AKCIJA** elnevezésű civil szervezettel együttműködésben a környezetvédelem tematikáját körüljáró dokumentumfilmeket tudunk vetíteni.

A hét arany szabály

1. Kövesd az aktuális eseményeket, azonosítsd a társadalmi és politikai szempontból releváns témákat, és ösztönözd a vitát!
2. A programszervezés során hozz bátor, kreatív döntéseket, és soha ne becsüld alá a közönséged!
3. Vond be az embereket, és légy nyitott a javaslataikra – tedd változatosabbá a programod, és mindenkit biztass rá, hogy vegyen részt a kialakításában!
4. Apró figyelmességekkel tégy érte, hogy a közönséged jól érezze magát, és máskor is visszatérjen a helyszínre és a vetítéseidre!
5. Ne csak a filmvetítés legyen a cél, hanem az is, hogy a közönségednek emlékezetes és élvezetes élményben legyen része!
6. Hozz létre kiterjedt kapcsolati hálót, a közönségedet pedig vedd célba kifejezetten az egyes filmekre szabott, személyes és eredeti hangvételű digitális marketinggel!
7. A közönségednek a filmvetítésen kívül nyújts lehetőséget más programokra e is (szervezz workshopokat, előadásokat, kiállításokat, koncerteket stb.)!

FOTÓK:

BISTRČIĆ, Sanja; ŠARLIJA, Zoe; MAGZAN, Anto; PLANINC, Borut, BERDAIS, Klara and Leonardo
KLANCIR

Archive of our screening venue (Dokukino)

TUTIBB, MINT A SULI: HOGYAN TEGYÜNK SZERT FIATAL NÉZŐKRE?

SZERZŐ: Dina Pokrajac, Dokukino KIC menedzsere, Restart, Horvátország

- > Hogyan tegyünk szert fiatal nézőkre?
- > Demokrácia kezdőknek – a nyitott, kritikai gondolkodás ösztönzése
- > Ne légy lekezelő!
- > Filmes ABC – a filmek szeretete már kis korban kialakul
- > Adásban a Dokukino – a részvételiség fontossága
- > A nyolc aranyszabály

„Programunk elsősorban a fiatal közönségre, különösen a diákokra összpontosít. Őket igyekszünk nyitott kritikai gondolkodásra és interaktív vitákban való részvételre ösztönözni; ezzel párhuzamosan célunk, hogy társadalmi kérdésekkel foglalkozó és művészi igényességgel megvalósított dokumentumfilmeket népszerűsítsünk. Hiszünk a mozi jövőjében, és úgy érezzük, semmi sem fogható ahhoz a varázslathoz, amelyet a filmvetítések, a gondosan megválogatott filmes programok, illetve a közösen megnézett filmek és a róluk való gondolkodás jelent.”

Dina

**DOKUKINO KIC, ZÁGRÁB,
HORVÁTORSZÁG**

<https://dokukino.net>

Hogyan tegyünk szert fiatal nézőkre?

Horvátországban a 16 és 29 év közötti korosztály 40%-a nem jár rendszeresen moziba. Az eladott jegyek száma alapján ráadásul a moziba járó fiatalok nagyrészt a hollywoodi franchise-okat és kasszasikereket felvonultató amerikai filmgyártás érdekli. A független európai produkciók iránti érdeklődés ettől jelentősen elmarad (a nézők 82%-a amerikai filmeket néz). Az úgynevezett „digitális bennszülöttek” az internettel együtt nőttek fel, és főként a közösségi hálózatokon és a digitális eszközök segítségével kommunikálnak. A Covid-19-járvány okozta válság csak tovább fokozta a fiatal generációk online tartalmak, illetve a filmnézés különböző képernyőkön keresztül történő, egyre inkább individualizált és elidegenedett módjai iránti étvágyát. Ezek az adatok riasztóak, és még inkább kidomborítják a független mozik hosszú távú túlélésének bizonytalanságát.

A horvátországi **DOKUKINÓBAN** számos olyan gyerekeknek, tizenéveseknek és fiatal felnőtteknek szánt programot működtetünk, amelyek a részvételiség ösztönzésével és a filmválasztás, -gyártás és -forgalmazás folyamatának demokratizálásával próbálják ellensúlyozni ezeket a negatív tendenciákat. Nem kell mozitulajdonosnak lenned ahhoz, hogy az alábbi fejezetből ötleteket tudj meríteni a fiatal közönséggel való munkához – hiszen később ennek tagjai közül kerülhetnek ki vetítéseid rendszeres látogatói.

PROGRAM FOR TEENS

Demokrácia kezdőknek – a nyitott, kritikai gondolkodás ösztönzése

Demokracija za početnike (Demokrácia kezdőknek) egy interaktív beszélgetésekkel kiegészített dokumentumfilm-vetítési sorozat, melynek célja, hogy az általános iskolás és a gimnazista korú gyerekek jobban tisztába kerüljenek a modern társadalom problémáival, illetve hogy néhány alapvető fogalmat definiáljon számukra, és elősegítse a nyitott kritikai reflexiót. A program társszervezője a **HORVÁT VITATÁRSASÁG**.

Különleges projektjeinkkel olyan biztonságos vitatert szeretnénk teremteni, amely segít a középiskolás diákoknak abban, hogy komoly és érzékeny témákkal foglalkozhassanak, megtanulhassák, hogyan tudják kifejezni az adott filmmel és annak témájával kapcsolatos attitűdjeiket és véleményüket, illetve hogyan érvelhetnek világosan. A filmeket úgy választjuk ki, hogy érintsék a fiatalok aktuális problémáit, a tágabb értelemben vett társadalmi kérdéseket,

illetve a jog és felelősség, az erkölcsi kapcsolatok, a társas viselkedés, valamint az önmagunk és a tágabb környezetünk iránti felelősségvállalás témáit.

A KineDok katalógusából a közelmúltban több más alkotás mellett vetítettük például a **TOBI SZÍNEI** (2021) című filmet, amely a transznemű identitással és az elfogadásért folytatott küzdelemmel foglalkozik, valamint a **KÖNNYŰ LECKÉK** (2018) című filmet, amely a migránsok tapasztalataiba enged betekintést Kafia történetén keresztül: a lány egy olyan kultúrához igyekszik alkalmazkodni, amelyik teljesen különbözik attól, mint amibe ő született.

Mindkét film a tinédzserek szemszögéből dolgozza fel témáját, ez pedig átélhetőbbé és könnyebben emészthetővé teszi őket. Mi arra bátorítjuk a gyerekeket, hogy adjanak hangot a dilemmáiknak és a nézeteltéréseiknek, tegyenek fel kérdéseket, és fejték ki a véleményüket. Bizonyos filmek esetében a téma érzékenysége miatt gondot okozott a szülők és tanárok engedélyének megszerzése (például amikor a transznemű identitásról, a tinédzszerterhességről vagy az alkohol- és kábítószer-fogyasztásról volt szó).

Végül mégis sikerült meggyőznünk őket azzal, hogy hangsúlyoztuk: moderált beszélgetések és szakértők előadásai révén kiegyensúlyozott módon járjuk körül a témát. Az ilyen helyzetekben egy állami szerv (esetünkben a Horvát Audiovizuális Központ vagy a Tudományos és Oktatási Minisztérium) írásbeli ajánlása sokat segíthet annak alátámasztásában, hogy a film alkalmas a kiskorúak számára történő vetítésre (a korhatár-besorolásoknak persze jól látható módon kell szerepelniük).

Az iskolai vetítések megkezdéséhez ki kell építened egy olyan tanárokból, professzorokból és pedagógusokból álló kapcsolati hálót, akikkel baráti viszonyban vagy, és szívesen meghallgatják, ha beszélsz nekik a filmekről. Ők lehetnek akár a régi tanáraid, de akár olyan emberek is, akiket a barátaidon és kollégáidon keresztül ismersz. Ezek a pedagógusok jelentik a fiatalok végső védvonalát, így tehát őket kell először megnyerned, ha a gyerekeket és a tinédzsereket el akarod érni. Ők azok, akik támogatni fognak, amikor aggódó szülővel vagy minden lében egy kanál igazgatókkal kell megküzdened. Horvátországban mindez iskolánként eltérő lehet: néha szükséged van az iskola igazgatójának vagy tanácsadójának az engedélyére is, de a legtöbb esetben a döntés a tanároké. A szülői engedélye általában nem szükséges, de ha a téma erősen megosztó, és a gyerekek úgyis mesélnek róla otthon, akkor jobb, ha előre felkészülünk az általa esetleg kiváltott negatív érzelmekre, és már előre tájékoztatást nyújtunk róla. A tanárok bizalmának elnyerése kulcsfontosságú, és ez csakis a személyes kapcsolat révén történhet. A reputáció és a bizalom kiépítése évekig tartó folyamat, és elég egyetlen nem megfelelő film, hogy az egész tönkremenjen. Éppen ezért a fiatalok közösségnek szánt filmek kiválasztásakor mindenképpen muszáj minden érintett féllel konzultálnod.

A szórakoztató légkör megteremtése érdekében például felállíthatsz egy, a fiatalokból álló tanácsadó testületet, vagy beszélhetsz a tanárokkal, illetve a médiaismerettel foglalkozó szakértőkkel is, hogy segítsenek a fiatal felnőtteknek szóló programok megtervezésében és népszerűsítésében. Szintén erősen javallott, hogy készíts olyan oktatási anyagokat, amelyek segítséget jelenthetnek a tanároknak és más közreműködőknek abban, hogy a beszélgetések során a gyerekeket orientálni tudják. Felkereshetsz szakembereket is, és készíthetsz olyan digitális vagy nyomtatott brosúrákat, amelyek tartalmazzák a filmmel kapcsolatos alapvető információkat, a kulcsfogalmak magyarázatát, a beszélgetéseken feldolgozandó lehetséges kérdéseket, valamint a további tevékenységekre, illetve az ajánlott olvasmányokra és videókra vonatkozó javaslatokat. Felkérheted továbbá magukat a filmkészítőket is, hogy készítsenek egy-egy, a filmek előtt levetíthető rövid bevezető videót, illetve megkérheted a vendégelőadókat is, hogy készítsenek informatív PowerPoint-prezentációkat. Hasznos, ha készítesz egy saját használatra szánt adatbázist a tanárok nevével, elérhetőségével, és az általuk oktatott tárgyak listájával – a miénk például kezdetben csak néhány nevet tartalmazott, mára azonban már elég terjedelmesre nőtt. A listán szereplő tanárokkal rendszeresen kommunikálunk, és minden iskolai félév elején elküldjük nekik a katalógusunkat, hogy időben meg tudják tervezni a diákjaik programjait.

KÉSZÍTS

Ne légy lekezelő!

A fiatal közönségnek szóló program összeállításakor fontos, hogy ne feledkezzünk meg arról: a gyerekeket nem szabad lekezelni. Vannak bizonyos értékek, amelyeket szeretnénk megtanítani, illetve bizonyos filmek, amelyeknek a művészi értékét szeretnénk megmutatni nekik, ám fontos, hogy a döntéshozatalba vonjuk be őket – kérdezzük meg őket arról, hogy mit néznének szívesen, és a jövőben ezeket is építsük be a válogatásunkba. Fontos, hogy megtanítsuk a gyerekeket arra, milyen is a dokumentumfilm műfaja. Sokan csak a televízióban vagy online elérhető bűnügyi, vadon élő állatokról szóló, illetve történelmi dokumentumfilmekkel találkoznak, és a műfajra nem valamiféle művészeti formaként tekintenek. Hívjatok meg filmeseket vagy filmkritikusokat a vetítésekre, akik aztán elemezni tudják egy-egy film felépítését, és részletesen el tudják magyarázni, hogy az hogyan közelít meg egy-egy témát, illetve hogyan ábrázolja a főszereplőit.

A DOKUMENTUMFILM MINT MŰVÉSZET

Ne becsüld le a gyerekeket, és ne próbáld elkerülni a fontos témákat, valamint a fontos filmeket csak azért, mert nem könnyű feldolgozni őket. Az értékes dolgok mind erőfeszítést igényelnek, és ha a gyerekeknek megtanítod, hogy mit kezdjenek az összetett tartalmakkal, akkor segítesz a jövőbeli ízlésüket is formálni. A filmnézést ugyanis ugyanúgy tanulni kell, mint az olvasást. erre a készségre türelemmel, párbeszéddel és a gondolataink megosztása révén tehetünk szert. Egyszer a Dokukinóban középiskolásoknak tartottunk vetítést. A tanáraik azt hitték, hogy unatkozni fognak, mert a **MÉZ-KIRÁLYNŐ** című filmet választottuk – ez egy nagyon lassú tempójú, művészi alkotás –, ám a gyerekek reakciója igencsak pozitív volt. Jó volt látni, hogy felismerték a film művészi finomságát, és hogy azt fejtegették, szerintük ez egy játék-, nem pedig dokumentumfilm. A film ahhoz is hasznosnak bizonyult, hogy újra felfezsdítse a dokumentumfilm és a valóság közötti kapcsolatról, valamint a kamera látszólagos objektivitásáról szóló évszázados vitát. A film témáját azzal is igyekeztünk közelebb hozni a gyerekekhez, hogy meghívtunk egy igazi méhészt, aki mesélt nekik a mézkészítésről, valamint a méhészkedés művészetéről.

A filmek szeretete már kis korban kialakul

Fontos továbbá, hogy szervezzünk gyakorlati foglalkozásokat is, amelyeken például a filmplakátok, a videójáték vagy a rövidfilmek készítéséről lehet tanulni.

Tanítsuk meg a gyerekeket a videókészítő programok használatára, és bátorítsuk őket arra, hogy a filmes témákat képeken és hangokon keresztül fedezzék fel. A

FILMSKA POČETNICA (FILMES ABC) elnevezésű oktatási programot például azzal a szándékkal indítottunk újtjára, hogy már egészen kicsi kortól innovatív és eredeti megközelítéssel oktassuk a filmes ismereteket. A program révén az óvodás és az általános iskolás gyermekek különböző tematikus modulokon keresztül ismerhetik meg és sajátíthatják el a film- és médiakészítés alapjait, így tanulhatnak például fotózást, vágást, forgatókönyvírást és történetmesélést, filmzenét, hangtechnikát, 3D modellezést, kísérleti filmkészítést, interaktív és stop-motion animációt, cianotípiát és más technikákat is.

FILMES ABC

<https://filmskapocetnica.restarted.hr/abc-of-film-2-2/>

A részvételiség fontossága

2023-ban új, havi filmes-vitázós programot indítottunk, *Dokukino Eter (Adásban a Dokukino)* néven. A projekt részeként segítünk a diákoknak abban, hogy önállóan tudjanak filmeket választani, meghívott vendégekkel folytatott beszélgetéseket moderálni, valamint rendezvényeket tervezni és szervezni. A filmművészekkel szervezett találkozásokon keresztül

egyedülálló betekintést nyújtunk nekik az alkotási folyamatba, ugyanakkor a *Gledaj svijet, mijejnaj svijet (Figyeld meg a világot, és változtass rajta)* elnevezésű műhelyfoglalkozás, illetve digitális kampány keretében a kreatív önkifejezésre is biztatjuk őket: a feladatuk, hogy rövid, tematikus videókat forgassanak okostelefonjaikkal. A Dokukino ezáltal az alkotás és az új tehetségek felfedezésének terepévé is válik. Az ilyen projektekhez fontos, hogy megfelelő partnereket találjunk, akik segítenek elérni a célközönséget.

A projekt együttműködik a
**ZÁGRÁBI EGYETEM POLITIKATUDOMÁNYI KARÁNAK HALLGATÓI
KLUBJÁVAL**

és egy hallgatók által üzemeltetett népszerű helyi rádióállomással, a **RADIO STUDENTTEL**. E kezdeményezés révén a diákok aktív és kreatív szerepet játszhatnak a filmek kiválasztásának folyamatában és az egyszeri események szervezésében; megtanulják, hogyan figyeljenek oda a vetítés minden egyes mozzanatára, a filmek kiválasztásától egészen a promotálásukig.

ADÁSBAN A DOKUKINO

<https://dokukino.net/film/dokukino-eter-govori-da-bih-te-video-uz-razgovor/>

A nyolc arany szabály

1. Építs be vitákat a vetítésekbe: ösztönözd rá a fiatal közönséget, hogy tegyen fel kérdéseket, és fejtse ki a véleményét!
2. Hozz létre egy tanárokból, professzorokból és pedagógusokból álló személyes hálózatot!
3. Hozz létre egy tanácsadó testületet tizenévesek részvételével, hogy a fiataloknak szóló programod ezáltal is jobbá tudd tenni, illetve hogy vidám légkört tudj teremteni! A filmválasztással kapcsolatban ehelyett konzultálhatsz a tanárokkal és a médiaműveltséggel foglalkozó szakértőkkel is.
4. Készíts kiegészítő oktatási anyagokat (nyomtatott vagy digitális brosúrákat, prezentációkat, alapismereteket nyújtó videókat)!
5. Ne kerüld ki a fontos témákat és a meghatározó jelentőségű filmeket csak azért, mert nehezen feldolgozhatóak!
6. Hívj meg filmkészítőket, filmkritikusokat vagy más érdekes vendégeket, hogy ezzel is meg tudd könnyíteni a nehéz tartalmak feldolgozását!

7. Szervezz gyakorlati, például a filmplakátok, a videójátékok vagy a rövid dokumentumfilmek készítésébe bevezetést nyújtó foglalkozásokat!
8. Sarkalatos pont a részvétel: vond be a fiatal közönséged a vetítés minden aspektusába, a filmválasztástól egészen a film népszerűsítéséig!

FOTÓK:

Sanja Bistričić, Zoe Šarlija, Anto Magzan, Samir Cerić Kovačević
Dokukino (archive of the venue)

HOGYAN CSATLAKOZHATSZ A KINEDOK-HOZ

SZERZŐ: Szirony Szabolcs és Pál Zsombor Szabolcs

- > 1. Mi a motivációd?
- > 2. Felkészülés
- > 3. Kezdő lépések
- > 4. Mire számíthatsz, ha kapcsolatba kerültünk
- > 5. Üdv a fedélzeten!

1. Mi a motivációd?

Szánj rá egy pillanatot, és tedd fel magadnak az alábbi három, motivációddal kapcsolatos kérdést – a válaszok jó iránytűként fognak szolgálni, ha nekivágsz a KineDok-kal közös, izgalmas utazásnak:

- Szeretem a dokumentumfilmeket?
- Érdekel, hogy mi zajlik körülöttem a világban?
- Örömet lelem a közösségszervezésben?

Ha a fenti kérdések közül legalább kettőre igennel feleltél, akkor a KineDok csapatában a helyed.

2. Felkészülés

Szánj egy kis időt arra, hogy végigolvasd a kinedok.net-en elérhető **Hogyan indítsunk vetítési helyszínt** című, jövőendő KineDok-szervezőknek szóló kézikönyvet!

ELOLVASOM

<https://kinedok.net/chapters>

3. Kezdő lépések

Próbáld végiggondolni, hogy milyen is lenne a számodra **tökéletes** vetítési helyszín! Nézz szét a környéken vagy a településeden, hogy van-e olyan hely, amelyik hozzád hasonlóan gondolkodika világról, ráadásul még projektort és vetítővásznat is tud neked biztosítani!

Ha megtaláltad az eszményi helyszínt, akkor a következő lépés, hogy össze kell állítanod a programterved. A legfontosabb, hogy a vetítéseid rendszeresek legyenek, mert így a nézőid már előre készülhetnek rájuk. Ütemezésük során érdemes tájékozódnod a környék kulturális eseményeiről, és ennek megfelelően tervezned. Ideális esetben akkorra érdemes időzítened a vetítéseid, amikor épp semmilyen más hasonló eseményt nem tartanaka környéken.

Ha nem szeretsz egyedül dolgozni, akkor **próbáld néhány hasonló beállítottású emberből** (a barátaidból, a kollégáidból vagy a szomszédjaidból) **csapatot szervezni!** A csapatodban jó, ha van egy házigazdatípus, aki szeret beszélgetni az emberekkel, egy technikai guru, aki össze tudja állítani a kutyüket, egy fotós, aki lő néhány jó képet a közösségi médiára, és egy közösségi média specialista, aki profi posztokat készít a követőid számára. Persze az is tökéletes, ha mindezt egyedül is meg tudod csinálni, de a közös munka mindig könnyebb és élvezetesebb, ráadásul – és talán ez a legfontosabb –, ha csapatban dolgozol, akkor egyszerűbb a rendszeres vetítéseket bevállalni.

Ha a fentiekkel végeztél, már egész sok mindennel készen vagy. Eljött a pillanat, amikor érdemes végiggondolnod, **mi is a célod** a dokumentumfilmekvetítésével, és számodra **milyen**

is az eszményi nézőközönség. Ha erre is megszületett benned a válasz, akkor **lépj kapcsolatba az adott ország KineDok-koordinátorával!**

4. Mire számíthatsz, ha kapcsolatba kerültünk

Szerződj!

A KineDok-kal először is szerződöd kell majd. Maga a szerződés egy nagyon leegyszerűsített dokumentum, a lényege pedig annyi, hogy a KineDok szavatolja neked a filmek vetítéséhez szükséges szerzői jogi licenceket, te pedig vállalod, hogy gondosan fogod kezelni a hozzád eljuttatott filmeket.

SZERZŐDÉS

Válassz filmet!

Most már elmerülhetsz a KineDok katalógusában, és **kiválogathatod a számodra kedves filmeket**. Mindenképp olyan alkotásokat válassz, amelyek tényleg tetszenek, főleg mivel a vetítés végén neked kell majd kiállnod a közönséged elé, és ilyenkor tudnod kell, miért pont azt a filmet akartad megmutatni nekik. Ha megvannak a válaszaid, illetve a film is megmozdított benned valamit, akkor biztosan emlékezetes és eredeti rendezvényt tudsz majd kerekíteni köré.

Csinálj reklámot az eseménynek!

A szerződés és a vetítésre szánt filmek kiválogatása után megosztunk veled egy könyvtárat, benne a filmmel, illetve a hozzá tartozó feliratokkal és promóanyagokkal. Az utóbbi a következők valamilyen kombinációját jelentheti: néhány tipp azzal kapcsolatban, hogy miként lenne érdemes beharangoznod a vetítést, javaslatok a közösségi médiás posztokra, a filmből vett állóképek, videós beharangozók, logók, filmelőzetesek, plakátok, illetve egyéb, a filmmel kapcsolatos szövegek és anyagok. Ezekből mind szabadon válogathatsz, a lényeg, hogy a filmnek jó hírverést csinálj, és a közönséged már alig várja a vetítés napját.

És mindez ingyen!

A KineDok-tagság teljesen ingyenes. Ráadásul a honlapunkon és a közösségi médiás felületeinken mi is meg fogjuk osztani az eseményedet, illetve időnként a vetítés utáni beszélgetésre érkező vendégek meghívásában is segítünk. A KineDok saját céljaira sokszor készítünk olyan videókat, amelyekben bemutatunk egy-egy jellegzetes helyszínt, te pedig ezeket is szabadon felhasználhatod.

Az egyes helyszínek vezetői számára helyi és nemzetközi szinten is évi rendszerességgel szervezünk műhelytalálkozókat. Ha tehát csatlakozol a hálózatunkhoz, akkor te is kapcsolatba kerülsz majd a KineDok-kal foglalkozó helyszínvezetők és filmesek közösségével.

További teendők

Mivel a KineDok nonprofit szervezetként működik, léte a pályázati forrásoktól függ. Éppen ezért fontos, hogy levetítsd a szponzorlistát, és hogy gondoskodj róla: a támogatók nevei megfelelően meg vannak jelenítve a rendezvény során. A legtöbb KineDok-vetítés ugyan díjmentes, de igazából te döntöd el, hogy a nézőidől szedsz-e önkéntes belépési hozzájárulást.

Vetítés után jöjjön a jelentés!

Nagyon kérünk, hogy minden vetítés után küldj jelentést! Ennek a nézők számát, az esetleges beszélgetés címét és a meghívott vendég nevét, illetve a kísérőrendezvényekkel kapcsolatos egyéb információkat kell tartalmaznia. Ezenkívül kérünk még tőled legalább két fotót a vetítésről.

Mindig tartsd észben!

Minden vetítés után kijár neked egy kiadós hátba veregetés! A mozi maga a varázslat, az pedig az egyik legfontosabb közösségi tett, ha elő tudjuk segíteni, hogy az emberek a számukra lényeges dolgokról értelmes párbeszédet folytassanak. Hiszünk benne, hogy a világ minden ilyen eseménytől egy kicsit jobb helyé válhat. Ha teret biztosítasz az értelmes beszélgetéseknek és a közösségi szerepvállalásnak, akkor tehát te is hozzájárulsz a világ jobbá tételéhez. A mozi képes arra, hogy összehozza az embereket, és változásra ösztönözzön, te pedig a legjobb cél érdekében használd ezt az erőt. Ezt évről évre több tucat dokumentumfilmünk, több száz helyszínünk és több tízezer nézőnkis tanúsíthatja.

Egyet soha ne feledj: a KineDok mindig ott lesz, ha segítségre lenne szükséged. Ha bármi gondod adódna, ránk mindig számíthatsz majd. Hiszünk ugyanis benne, hogy nincsenek túl nagy vagy túl kicsi problémák, a mi kötelességünk pedig az, hogy meg tudd oldani őket.

ÜDV A FEDÉLZETEN!

<https://kinedok.net/join-us>

FOTÓK:

BENIDZE, Salome a Dániel ESZTER

How to Set up a Screening Venue

A manual issued by Institute of Documentary Film

Editor:

Hana Kulhánková

Content editors:

Hana Kulhánková, Ivana Formanová

Authors:

Andreea Bratosin, Veronika Hanáková, Mária Hejtmánková, František Horvát, Mariam Jachvadze, Zsombor Szabolcs Pál, Dina Pokrajac, Szabolcs Szirony

Regional partners:

Lika Antadze, Petra Babić, Klara Berdais, Andreea Bratosin, Ivana Formanová, Jana Gombiková, Natali Chkhartishvili, Silvia Učňová Kapustová, Jana Šafáriková, Szabolcs Szirony, Dominik Vontor, Zsófia Zurbó

Translation and proofreading:

Eva Mazalová, Jindřich Klimeš

Graphic design:

Radim Měsíc

Author of the cover photo:

Sven Čustović

KineDok

Institute of Documentary Film

Štěpánská 14, 110 00 Prague 1

Czech Republic

films@kinedok.net

www.kinedok.net

www.dokweb.net

